

ΝΟΥΜΑΞ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ' | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 15 του Οκτώβρη 1906 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 217

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΑΔΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ. Νεοελληνικά (άρθρο από τη University Review).

ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ. 'Η Αιμόφρυνση.

KARL BRUGMAN. Γερμανική και Λαϊκή γλώσσα και το Γλωσσικό ζήτημα στην Ελλάδα (μετάφρ. Λένα 'Αρβανίτη).

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΔΙΩΤΗΣ. Στις 'Ερεσσός τα χαλάσματα.

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ. 'Οπως κατάντησε κ' ή καθαρεύουσα.

ΟΙ ΤΥΡΑΝΝΟΔΙΩΧΤΕΣ. (Γράμμα από τα Χανιά).

ΙΩΝ ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ. Για το βιβλίο του Γιαννόπουλου.

ΑΔΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ. 'Ενα γράμμα.

Σ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Μερικά για την πολιτική μας κατάσταση.

Γ. ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ. 'Η Ξέρα.

Σ. ΑΓΑΛΙΑΝΟΣ. 'Η βιβλιοκοπηλία και το εκπαιδευτικό «καθεστώς».

Γ. ΠΑΦΛΙΩΤΗΣ. Στην περασμένη μου αγάπη.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ: Γ. Σ. Ζουφρός, Ν. Ζαχαρίου.

Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και Προίματα (Δεύτερο βήμα—Κριτικά Διπάσματα—Πρόδωσε τα Γιάννια!...—'Από ένα άρθρο του «Σκρίπ».

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΑΘΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΣΤΗΣ ΕΡΕΣΣΟΣ ΤΑ ΧΑΛΑΣΜΑΤΑ

Στις 'Ερεσσός τα χαλάσματα
Ποῦ ἀρχαῖα γεγᾶνε φαντάσματα,
Ποῦ μὲς σὲ πέτρες καὶ χόματα
Σκορπιόνται μαρμαροκόμματα
Μὲ τὰ ψηφῖά τὰ σβυσμένα,
Ξένο παιδί συγχοροχότανε,
Καὶ σὴ μελέτη βουτιότανε
Μὲ τὸ σμυλί του σκαλίζοντας,
Καὶ μὲ κοντύλι πασχίζοντας
Νὰ ξαναβρῆ τὰ χαμένα.

Στις 'Ερεσσός τα χαλάσματα,
Ποῦ ἀρχαῖα γεγᾶνε φαντάσματα,
'Ενα σπιτάκι στεκότανε,
Ποῦ λυγρὴ τὸ νοιαζότανε
Καὶ γλυκοπρόσωπη κόρη.
Στὸ παραθύρι της πρόβαλε,
Καὶ στὸ κεφάλι της τόβαλε,
Πῶς εἶναι κόμμα; νὰ δέρνεται,
Καὶ μὲς στὸ χῶμα νὰ σέρνεται
Χωρὶς βοήθεια τὰ γῶρι.

Στις 'Ερεσσός τα χαλάσματα,
Ποῦ ἀρχαῖα γεγᾶνε φαντάσματα,

'Ενα σπιτάκι στεκότανε,
Καὶ τώρα ὁ νιὸς μας καθότανε
Καὶ μελετοῦσε μὲ εἰρήνη.
Σπασμένες πλάκες ξεδιάλιζε,
Ποῦ ἡ λυγρὴ τοῦ τις γυάλιζε
Μὲ προσοχὴ τις ἀράδιαζε,
Κι ὡς τόσο πάντοτες ἄδειαζε
Κ' ἓνα φιλιὲ νὰ τοῦ δίνη.

A. E.

ΟΙ ΤΥΡΑΝΝΟΔΙΩΧΤΕΣ

Χανιά στίς 5 τοῦ Οκτώβρη 1906.

'Αγαπημένε μας Νουμά,

'Εχουμε ὅλη τὴν ὄρεξη νὰ συζητήσουμε φαρδιά πλατιά τὸ ζήτημα τοῦ ἀντιβασιλισμοῦ γιὰ τὸ ὁποῖο τόσο πονεῖ καὶ φωνάζει ὁ ἀγαπητὸς μας φίλος Γιάννης 'Αντωνακάκης στὸ ἄρθρο του «Οἱ Τυραννοχτόνοι» ποῦ δημοσιεύτηκε στὸ «Νουμά» στίς 10 τοῦ Σεπτεμβρίου. Μὰ γυρίσαμε τὴν κεντρικὴν ἰδέα, ἐφάξαμε νὰ βροῦμε τουλάχιστο τὴ σειρά ποῦ δίνει τίς διάφορες σκέψεις του καὶ τίποτα δὲν κατορθώσαμε νὰ βροῦμε. Λέει γιὰ τὴ διοικοῦσα τάξη τοῦ Ριμά, γιὰ τὴ στενὴ ἐκλογικὴ περιφέρεια τοῦ... Στάη, γιὰ τὴν καθολικὴ ψηφοφορία, γιὰ δυὸ τέλεια πολιτικὰ καλοῦπια, γιὰ τὴ δεδηλωμένη, γιὰ τὸ νεοελλαδισμό, γιὰ τὸν ἀνεύθυνο, γιὰ τὴ δημοτικὴ ἐκπαίδευση, γιὰ τὸ διώξιμο τοῦ Πρίγκηπα, γιὰ δημοτικιστάδες—ἀπίστευτο—ἀντιπρίγκηπικούς... καὶ πῶς θὰ γίνη ξένος ὑπήκοος... γιὰ νὰ βγάνη τὸ ψωμί του. Καὶ ὅλα αὐτὰ σὲ τρεῖς μόνο στήλες τοῦ «Νουμά» παραταγμένα μὲ τέτοιο τρόπο ποῦ ἀδύνατο νὰ καταλάβη κανεὶς πῶς πηδαῖ ἀπὸ τὸνα στᾶλλο. 'Αφίνουμε δὲ καὶ κάτι χοντρές ἀνακριβείες ποῦ ἔχει, πῶς π. χ. τὸ δόγμα τῆς «δεδηλωμένης» εἶναι κατεργαροεφεύρεση τοῦ Ντεληγιάννη, ἐνῶ πασίγνωστο εἶναι πῶς ὁ Τρικούπης πρῶτος σοφὰ τὸ κήρυξε φανατισμένος πρὸ πάντων ἀπὸ τὸν ἀγγλικὸ κοινοβουλευτισμό.

'Αλλ' ἄς τ' ἀφίσουμε αὐτὰ. 'Εμεῖς γιὰ τὴν ὥρα θὰ περιοριστοῦμε στὸ δικὸ μας ζήτημα, τὸ πρίγκηπικό, νὰ ποῦμε, ποῦ τόσο τὸ πῆρε κατὰ καρδὰ ὁ ἀγαπητὸς μας φίλος. 'Αντὶ μάλιστα νὰ πιάσουμε τὸ θέμα ἀπὸ ἄλλες μεριές ψηλότερες καὶ πειστικώτερες, θὰ κάνουμε τὴ χάρη στὸ συνεργάτη σου νὰ τοῦ ἀπαντήσουμε μὲ τοὺς δικούς του συλλογισμούς. 'Ο ἴδιος λέει στὸ ἄρθρο του: «Ξέρουμε πῶς γιὰ νὰ ζήση ἡ Ρωμιόσύνη, τὸ ἑλληνικὸ Κράτος ἔπρεπε νὰ-

ναί τίμιος ὀργανισμὸς ποῦ ἐνῶ θὰ ἀσφάλιζε στὸ ἐσωτερικὸ του μὲ νόμους, ποῦ νὰ ἐφαρμόζονταν τίμια καὶ 'ΙΣΑ, τὴ ζωὴ τὴν τιμὴ καὶ τὴν περιουσία τῶ πολιτῶ, τὴν πρόοδο καὶ τὴν προκοπὴ τῶν στίς τέχνες καὶ ἐπιστῆμες, σύγκαιρα θὰ τοὺς ἀρμάτωνε καὶ θὰ τοὺς ἐγύμναζε κάνοντάς τοὺς μιὰ γροθιά, γιὰ νὰ μπορέση μὲ θέληση καὶ δύναμη νὰ κυνηγήση τὴν πραγμάτωση τῶν 'Ιδανικῶν ποῦ ἔτοιμα τοῦ παράδωκε ἡ μεγάλη 'Επανάσταση, καὶ νὰ προστατίψη τοὺς ὑβρισμένους καὶ κυνηγημένους ὑπόδουλους ἀδερφούς του».

Τονὲ ρωτοῦμε τώρα: Τίποτα ἀπ' ὅλα αὐτὰ εἴχαμε στὴν Κρήτη; Μὰ θὰ μᾶς πῆτε καὶ σεῖς: —'Ε! τί φταίει ὁ Πρίγκηπας; Μήπως ἔχουμε στὴν 'Ελλάδα τίποτα ἀπ' αὐτὰ; 'Όσο γιὰ τὸ Βασιλιά σας δὲν ξέρουμε, μὰ ὁ Πρίγκηπας φταίει καὶ παραφταίει γιὰτὶ στὴν Κρήτη εἴχαμε σύνταγμα μοναρχικὸ ποῦ ὅλα τὰ διεύτυνε καὶ τὰ κανόνιζε ἡ περίφημη Αὐλὴ μας. Καὶ δὲ μπορεῖ νὰ ἀρνηθῆ ὁ φίλος μας ὅτι καὶ ὁ βουλευτὴς γιὰ τὸ παραμικρότερο ζήτημα καὶ ὁ Σύμβουλος γιὰ τὴν ἐλάχιστη διοικητικὴ λεπτομέρεια καὶ ὁ τελωνοφύλακας κ' ὁ κλητῆρας γιὰ νὰ διοριστοῦνε ἔπρεπε νὰ πᾶνε κατευθεῖα στὸ Παλάτι. Εἴτανε λοιπὸν ἡ πρίγκηπικρατοῦμενη Κρήτη τίμιος πολιτικὸς ὀργανισμὸς; Εἴχαμε δικαιοσύνη ἀμερόληπτη; Εἴχαμε ἰσότητά ἀπέναντι τοῦ Νόμου; 'Η χωροφυλακὴ ἐξαπαλίψε τὴ ζωὴ, τὴν τιμὴ καὶ τὴν περιουσία ὀλονῶνε ἢ μήπως ἔκανε τὸ ἀντίθετο σὲ μιὰ πολιτικὴ μερίδα; Καὶ ἀφοῦ τὸ θέλει καὶ αὐτὸ ὁ φίλος μας, γιὰτὶ ὁ Πρίγκηπας τόσο ἐπίμονα ἀντιστάθηκε στὴν ἰδέα τοῦ Βενιζέλου νὰ ὀργανώσουμε στρατὸ γιὰ νὰ μὴ χάσουμε τίς πολεμικὲς ἀρετὲς μας καὶ νὰ μπερίσουμε σὲ μιὰ περίσταση νὰ βοηθήσουμε τὴν μητέρα στὴν πραγματοποίηση τῶν 'Ιδανικῶν της;

Καὶ τὸ πῶς φριχτὸ εἴχαμε 'Ελευθερία; 'Ελευθερία τύπου, εἰλευθερία φρονημάτων γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ προκόβουμε στίς τέχνες καὶ στίς ἐπιστῆμες, ὅπως λέει ὁ ἀρθρογράφος; 'Η θὰ μᾶς ἀρνηθῆ πῶς ὁ Πρίγκηπας ἐβγαίνει σὲ ἐκλογικὲς περιόδους καὶ ἐβγαζε λόγους ἀντιβενιζελικούς; 'Η δὲ θὰ παραδεχτῆ πῶς ὅσοι δὲ ἦσαν αὐλικὸί τοὺς πολεμοῦσε ἢ μακαρίτισσα Αὐλὴ ὅπως μπορούσε καὶ πρὸ πάντων μὲ ἐξοντωτικὸ ὀικονομικὸ πόλεμο ποῦ δὲ μπορούσαν νὰ ζήσουν ὅχι πιά ὡς δημόσιοι ὑπάλληλοι (αὐτὸ δὲ δὲν εἶναι καὶ τόσο σπουδαῖο) ἀλλ' οὔτε ὡς δικηγόροι, ὡς γιατροί, ὡς ἔμποροι, ὡς μπακάληδες, ὡς χαμάληδες;

Καὶ γιὰτὶ ὅλα αὐτὰ; Γιὰτὶ ἐτολμούσαμε νὰ φρονούμε πῶς ἡ Αὐλὴ στραβοπατῆ. Πῶς τὸ δημόσιο χρῆμα κλέβεται. Πῶς εἴχαμε καταντήσει σὲ πλήρη πολιτικὴ χρεωκοπία. Μὰ κ' ἂν ἀκόμα ὑποθέσουμε πῶς εἴμαστε γελασμένοι καὶ πῶς τὸ νησί μας εἶταν

άλατόνερο δηλαδή στις φυσικές αναλογίες του αίματός.

Αν κατά περίσταση φοβούμαστε μήπως με μιάς κι όρημτικα ξαναγεμίσει ή κυκλοφορία κ' ή πίεση δυναμώσει, καλύτερα να κάνουμε σε μιά φλέβα μιά μικρή ένεση από άλατόνερο. Έτσι αρμυρίζει το αίμα και τραβά λίγο λίγο νερό απ' του οργανισμού τους ιστούς.

Αφού βοηθηθεί τις πρώτες στιγμές, σιάζει πγιά τὰ επίλοιπα ό οργανισμός. Είναι να άπορήσει κανείς με τί γοργάδα μερικές φορές ξαναφκιάνει το αίμα που του χρειάζεται. Για τούτο κ' ή βοήθεια μας πρέπει να ναι μετρημένη και να μὴν του ταραζει τις προσπάθειες. Καλή διαλεχτή θροφή—δίχως να παραφορτώνεται το στομάχι—λίγο παλιό καλό γλυκό κρασί—κι ό,τι άλλο διατάζει ό γιατρός που ξέρει τον άρρωστό του.

Τό αίμα που βγάξει ένας άνθρωπος απ' το στόμα έρχεται πάντα απ' τὰ πνεμόνια; Όχι βέβαια. Άρρωστοι μ' έλκος του στομαχιού μπορεί να βγάλουν απ' το στόμα μονομιζς πολύ αίμα δίχως πάντα να φαίνεται πως το ξερνούνε. Ό γιατρός μπορεί καμιά φορά να γελαστεί, & δέν είναι παρών.

Αίμα από λίγο λίγο μπορεί να έρχεται απ' τή μύτη, να τρέχει τή νύχτα κατά τήν πίσω μύτη και το φάρυγγα και να έρχεται το πρωί απ' το στόμα. Καμιά φορά έρχεται από τής γλώσσης το πίσω και κάτω μέρος από φλεβοκιρσους. Μερικές φορές έρχεται από τὰ γούλια· κι όταν το πρωί βγαίνει μ' ένα ξερό βηχάκι πολύ άνησυχεί τον άρρωστο, καμιά φορά και ό γιατρός ως να ξεδιαλίνει το πούθε και το πώς.

Κ' ένα παράδειγμα γιά να δείξει με τις δυσκολίες έχει να κάμει πολλές φορές ό γιατρός. Ένας νέος 25 χρονώ, ντιλικάτος, φτύνει συχνά αίμα, κόκκινο καθαρό, άρκετό να γεμίσει ένα μαντίλι. το αίμα έρχεται δίχως βήχα μ' ένα γαργάλισμα βαθιά στο λαιμό. Δέ βήχει, δέν έχει τίποτεσ ούτε στο λάρυγγα ούτε στα πνεμόνια. Λαιμός μακρός—στήθος ριχό. Τέλος με τὰ πολλά βρίσκω πως το αίμα έρχεται πίσω απ' τις άμυδαλές. Ό πατέρας του νέου έμφυσηματικός και ζωαδιακός· έχανε αίμα από κάτω γιά χρόνια. Η μητέρα του πέθανε φυματική· ό νέος είναι άραβωνιασμένος και ρωτά αν μπορεί να παντρευτεί.

Τέτιες αίμορροές είναι προμηνώματα. Μά πόσοι άκούνε το γιατρό αν σε μιά τέτια περίσταση θέλει

να μπουδίσει τον άνθρωπο από κείνο πούχει στο νου!

Στό γενικό μπορεί να πούμε πως ένας άνθρωπος που, είτε με βήχα είτε δίχως, αίμοφτύσει, θα έχει φυματία στο στήθος & δέ χτύπησε λίγο πριν, & δέν έχει κανένα καρδιακό πάθος από κείνα που φέρνουν αίμα, ή δέν του στάθηκε καμιά συνειθισμένη του περιοδική αίμορροή. Μά και σε τούτη τήν τελεφταία περίσταση πάλε δέν πρέπει να είμαστε ήσυχoi· μιά αίμορροή σε τάξη βαλμένη, γεναμένη συνήθιο, δέ χτυπά έφκολα στα πνεμόνια, σ' άνθρωπο γερό. Ούτε τὰ συνήθια στη γυναίκα, ούτε ή ζωαδιακή αίμορροή δέν φέρνουν έφκολα άφτό το δρόμο.

Τί σημασία έχει ή αίμόφτυση; Όταν ένας άνθρωπος φτύσει αίμα θεωρεί τον έαφτό του χτικιασμένο και χαμένο πγιά. Άς άφίσουμε τήν περίσταση εκείνη που ή αίμόφτυση έρχεται σε πολύ προχωρημένο στάδιο του χτικιού. Όταν σε μεγάλες σπηλιές μέσα λιώνοντας όλοένα τὰ φυματία φαγωθούν τὰ τοιχώματα καμιάς μεγάλης άρτηρίας, το αίμα τρέχει με τις λίτρες άκράτητο. Στην αίμοποντή άφτή μέσα πάει πνιγμένος σε λίγες στιγμές ό άρρωστος.

Έξόν τις περιστάσεις άφτες τις εξαιρετικές, ή αίμόφτυση είναι, μπορεί να πει κανένας, ένα καλό γιά το φυματικό. Η πρώτη αίμόφτυση είναι πολλές φορές το πρώτο φανερό σημάδι τής άρώστιας του· ως εκείνη τή στιγμή δέν είχε τίποτεσ ή κι αν είχε τότε και τότε λίγο βηχάκι τ' άψηφουσε. Δίχως τήν αίμόφτυση δέ θα πήγαινε στο γιατρό.

Τώρα πάει τρέχοντας κι άποφασισμένος να κάμει ό,τι του διατάζει. Οι βλάβες είναι παραμικρές. Καμιά φορά με τήν πγιο προσεχτική εξέταση ό πγιο προσεχτικός γιατρός μπορεί να μὴ βρει τίποτεσ. (Η εξέταση με τις άχτίδες του Rontgen μπορεί να μας φωτίσει δείχνοντας μέρη λίγο ή πολύ θαμπά, οι λαδιές του Becle're).

Σε τέτιες περιστάσεις ή θέση του γιατρού είναι πάντα δύσκολη· πρέπει να φωτίσει τον άρρωστο πιά είναι ή θέση του, να τότε φοβηρίσει γιά να μὴν άφίσει τον έαφτό του, να του δώσει θάρρος ξεγώντας του πως μπορεί να προλάβει τὰ μελούμενα.

Ό γιατρός είναι· λοιπόν σε θέση να κάμει μεγάλο καλό· κατά δυστυχία δέν το κάνει και δέν μπορεί να το κάνει πάντα. Έχει να φυλαχτεί απ'

τους τριγυρινούς του άρώστου που το πέρνουνε πολλές φορές γιά προσβολή και κρατούνε πάθος του γιατρού, σα να τους πείραζε στήν ύπόληψη. Έχει να φυλαχτεί κι από σύντεχνίτες του και καλοθελητάδες του που βρίσκουντ' έτοιμοι να τὰ σιάξουν άλιώς· αν το κοινό μας εΐτανε πγιο φωτισμένο κ' οι γιατροί πέρνανε κάτι καλύτερες συνήθειες, σε πολλούς το χτικιό θα προπαίρουνταν. Πολλές φορές ό γιατρός αναγκάζεται να μασά τὰ λόγια του, και χάνεται ό καλύτερος καιρός.

Ό άνθρωπος δέν είναι δά και κανένα εξαιρετικά φρόνιμο όντο. Είναι ζωα φρονιμότερά του. Όποιος τὰ παθήματα του γίνονται μαθήματα μπορεί να το περηφανευτεί.

Η αίμόφτυση και σε πγιο προχωρημένα στάδια δείχνει πολλές φορές μιά μορφή φυματική καλοδιαθετη, που έχει δηλαδή τάση να ούλωθει.

Θυμούμαι έναν άρρωστο που τον πρωτοείδαν πρό 30 χρόνια στο Παρίσι γιά αίμόφτυση και τον είδα κατόπι ήλικιωμένο πγιά και γιατρεμένο με μεγάλη ούλη στα πνεμόνια και ούλες στο λάρυγγα. Έβγαν αίμοφτύνοντας κάθε τόσο και πέθανε γέρος από άλλη άρώστια.

Ξέρω μιά κυρία πολύ ντιλικάτη που άρχισε να φτύνει αίμα λίγο στις άρχές και κατόπι πολύ με πυρετό—μικρές σπηλιές στο πνεμόνιο κ. λ. Γιατρεμένη τώρα 18 χρόνια με σκληρές έδω κ' έχει στα πνεμόνια άψηλά.

Θά μιλήσουμε γιά τις μορφές άφτες τις φυματικές στα προγνωστικά και προρητικά.

Πόλη 1906

ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ

γιατρός

Μεγάλος λόγος γίνεται στις Ιταλικές φημερίδες γιά έναν κάποιον Καθβάνο. Ό χριστιανός άφτός εΐτανε δάσκαλος σ' ένα χωριούδακι του Πεδεμοντιού και, κοντά σ' όλα, πολύ άτυχος από το μέρος τής γυναίκας του. Από καιρό είχε μωριστεί ό κ. Καθβάνο πως ή γυναίκοϋλα του τήψηνε με κάποιον κ. Αλμάζο. Εΐχε μάλιστα, λένε τήν ύπομονή να κρυφοειδεί πολλά δυσάρεστα πράματα. Στο τέλος έχασε κάθε ύπομονή κι άφου σκότωσε και τους δυό τουσ ένοχους, πήγε και παραδόθηκε μοναχός του στήν άστυνομία. Όταν τότε φέρανε στήν άνάκριση, άντις ν' άπολογηθεί έδωσε του άνακριτή ένα έργο του χειρόγραφο «Τ' άπομνημονεύματα ενός.....». Το έργο είναι έξοχο, καθαρό ρεαλιστικό, με νέθρα, με ζωή, με παρατήρηση βαθειά. Έτσι λέει μιά Ιταλική φημερίδα. Να ιδούμε τί θα πει κι ό άνακριτής.

λαός δέ νιώθει πιά τότεσ τή γρηγοτή του γλώσσα και πρέπει σαν ξένη—του κατάντησε δά άληθινά ξένη—αν τή μάθει, μήτε οι λίγοι που το κατορθώνουνε φτάνουν άληθινά ως σε σωστό έσωτερικό δεσμό μαζί της (10). Έκειθες πάλι και γιά τους γραμματισμένους τέτια γραφή, που καιρό δέν τής πήγαν πιά από φυσικές λαλιές χλωροί χυμοί, όλοένα χάνει τήν καλύτερή της αξία. Ρέβοντας πάντα και κοκκαλιάζοντας ξεκολουθεί να μὴν χρήσιμη γιά να παρασταίνει σωστά ποικίλες έννοιες—ως ύπαλληλικό άς πούμε έργανο ή έπιστημονικό—μά με όση μαστοριά κι αν τήν παίζεις, άδύνατο άγνά να σημαίνεις ό,τι συγκινά τής ψυχής σου τὰ βαθία ή ό,τι άποτελεί τήν άφτότατή σου κι άληθινή άτομοσύνη (11). Καταντά τότεσ ως ποιητικιά γλώσσα, μάλιστα τής λυρικής, έργανο πρόστυχο, κάκόφωνο και στα χέρια του πγιο προικισμένου ποιη-

τή (12). Το σύνολο του λαού, όλόκληρη ή έθνικιά ζωή, σακατεύεται με τέτια γλώσσα.

Αν ένα έθνος, που του κόλλησε τέτια άρώστια και του κατάντησε πατροπαράδοτη, έχει ψυχή και δέ θέλει υπερβολικά να προσπεραστεί στο συναγωνισμό των πολιτισμένων λαών, κανένα άλλο ζήτημα πγιο βαρυσήμαντο δέ μπορεί να καταπιαστεί παρά τούτο, αν έχει δηλαδή τή δύναμη να ξεφορτωθεί τὰ πατροπαράδοτα και να ξανασιμίζει το δεσμό με τή φυσικιά γλώσσα τής έποχής του (13). Πώς γλώσσα άφιολόγητη μπορεί άποτελεσματικά σε λίγο άνάλογο καιρό να γίνει χρήσιμη προς όλα όσα άπαιτεί ό κόσμος από γραφή γλώσσα, μäs το μαθαίνει ή ιστορία με πολλά παραδείγματα, όπως και μäs πιστώνει ξάστερα πως ένα έθνος που το τρώει γλώσσα γραφή σκουριασμένη, αν τήν ξεφορτωθεί και ξαναπιαστεί από τή φυσικιά του λαού λαλιά, μπορεί άξαφνα να κατορθώσει τρανοδύναμο του νου ξαναβλάστημα (14). Έτσι στήν Ιταλία ως στο δωδέκατο

αίωνα ή λατινική εΐταν έπίσημη γλώσσα του κράτους, του σχολιού κτλ. Όμως σωστό ψυχικό συντροφιασμό μ' άφτό το ιδίωμα, που όλοένα μαραινούνταν αιώνας πριν δέν είχε πιά ό λαός, μήτε καν του έθνους οι πγιο προκομμένοι. Όταν όμως ό Δάντες (15) κι οι άλλοι άνοιξαν τή μπασιά του λόγου στή φυσικιά γλώσσα, τότεσ χάρηκε καινούργια άνοιξη ή φιλολογία κι όλη ή διανοητικιά ζωή του έθνους. Στη Ρουσία πάλι κουτσοβάζει ό κόσμος όπως όπως ως τὰ μέσα του δέκατου όγδοου αιώνα με τήν παλιά βουργάρικη (τή σλαβική τής εκκλησίας που λέν) ως γλώσσα γραφή. Μά έντρες σαν τον Λεμονόσοφ και τον Καραμσίνο βάλανε τή μητρικιά τους στο θρόνο της, κι έτοίμασαν έτσι το πλούσιο άνθισμα που λάμπρυνε τή ρούσικα φιλολογία στο δέκατο έννατο αιώνα. (άκολουθεί) ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

(10) Άφτό έφαρμόζεται λέξη λέξη στήν Ελλάδα.
(11) Άφτά λέμε κι έμεις οι μουρλοι, όξωφρενικοί, προδότες, χυδαίοι, άγράμματοι, κλερωμένοι κτλ. (και άπορηγμένοι των σχολιών, όπως μäs ειπε τώρα ύστερα μιά άρχόντισσα που ξεσκόλιασε όλα τὰ σχολιά και τὰ πανεπιστήμια).

(12) Κι' άφτά τὰ φωνάζουμε έμεις οι προδότες κι έπόρηχοι τής σοφής άρχόντισσας.
(13) Άφτό προσπαθούμε οι κλερωμένοι.
(14) Άφτό έγραψε όλόκληρη φυλλάδα από 400 σελίδες νάν το άποδείξει ένας μουρλός κι άπορηγμένος τής άρχόντισσας που λέγεται Φωτιάδης.

(15) Το Ιταλικό παράδειγμα είναι κλασσικό και χροπιαστό. Μά ό Κατζιδακίς (ή ό Σκιας) λέει, άφίστε τὰ ξένα παραδείγματα, δέν ύπάρχει άναλογία. Ός τόσο κάποτεσ παραπέμπει σε ξένα παραδείγματα αν τὰ θαρρεί βοηθητικά του Ό συλλογισμός του, φαίνεται, είναι σαν τέτιος. Δέ βλέπετε πως ή ιστορία συνηγορεί μαζί σας; Άρα ή ιστορία δέν αξίζει ως προς το ζήτημά μας. Ένα δίο μοναχά Ιστορικά, τὸ τάδε και τάδε, αξίζουν κι άποδείξη πως αξίζουν είναι ό τριασμός τους με τή δική μου θεωρία.

ΟΠΩΣ ΚΑΤΑΝΤΗΣΕ

Κ' Η ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΑ

Ἐνας λόγιος, ἀρκετὰ καθαρευουσιάνος, ἦλθε προχθές νὰ μὲν κάμη ἐπίσκεψιν στὸ γραφεῖο μου.

Μιά στιγμή, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, μὲ εἶπε :

— Εἶδα πὼς γράφεις τώρα καὶ στὸ «Νουμᾶ».

— Ναι.

Ἐμεινε λίγην ὥρα συλλογισμένος· ἔπειτα :

— Καὶ πὼς τὰ καταφέρεις νὰ γράφης ἔς αὐτὴ τὴ γλῶσσα ;

— Μὰ τὴν ξέρω, τοῦ εἶπα· ὄχι βέβαια ὅσο οἱ συνάδελφοί μου τοῦ «Νουμᾶ» ποὺ εἶναι πολὺ πρὸ γυμνασμένοι ἀπὸ μίνα, ἀλλὰ τελοςπάντων τὰ κουτσοκαταφέρνω. Ἐπειτα κι ὁ Ταγκόπουλος μὲ δι-
ορθώνει τὰ ὀρθογραφικά μου λάθη, —γιατί ἀπὸ τὴ συνήθεια κάμνω ἀκόμη πολλὰ — κ' ἔτσι, ὅσο τοῦ εἶ-
ναι δυνατὸ, μὲ παρουσιάζει ἀφομοιωμένο.

— Αὐτὸ καλὰ· δὲ θέλω νὰ πῶ γιὰ τὴν ὀρθο-
γραφία· ἀποκρίθηκε ὁ φίλος μου. Παραξενεύομαι μόνον πὼς μπορεῖς νὰ γράφης, καὶ φυσικὰ νὰ σκέπτε-
σαι.— ἢ καλύτερα νὰ μεταφράζης τὴ σκέψιν σου, —
πότε στὴ δημοτικὴ καὶ πότε στὴν καθαρεύουσα, πότε στὴ γλῶσσα τοῦ «Νουμᾶ», καὶ πότε στὴ γλῶσσα τῶν «Παναθηναίων» Ὅλ' οἱ ῥωμιοὶ μπορεῖ νὰ εἶμαστε ἔτσι δίγλωσσοι καὶ δίψυχοι· μὰ πρέπει νὰ μολογήσω πὼς εἴμεν πὺ γράφουμε μόνον στὴν καθα-
ρεύουσα ἢ οἱ ἄλλοι πὺ γράφουμε μόνον στὴ δημοτι-
κὴ, εἶναι λιγώτερο ἀπὸ σένα.

— Καὶ μὲ τοῦτο ;

— Θέλω νὰ πῶ, πὼς ἡ συνεργασί σου στὸ «Νουμᾶ» πρέπει νὰ σοῦ δίνῃ πολὺ μεγάλον κόπο, καὶ ἅμα περᾶσῃ κάμποσος καιρὸς καὶ συνειθίσῃς, τότε θὰ σοῦ δίνῃ ἡ ἄλλη.

— Πολὺν κόπο ; Δὲν τὸ πιστεύω... Μ' ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα πὺ γράφουμε τώρα, ἢ τὴ δημοτικὴ πὺ γράφει ὁ «Νουμᾶς», ξέρεις πόσο μικρὴ εἶναι ἡ διαφορά ; Δὲν τὸ φαντάζεσαι ὅποιος δὲν ἔλαβε τὴν περιέργειαν νὰ τὸ ἐξετάσῃ. Ἄν θέλῃς, μπορῶ νὰ σοῦ τὸ δείξω εὐκολώτατα.

Ἄνοιξα τότες τὰ «Πινυθῆναια», διάλεξα στὴν τύχη ἓνα κομμάτι—μιά φράση ἀπὸ ἄρθρον καθαρευουσιάνου,—πῆρα τὴν πέννα καὶ τὸ διόρθωσα ἀπὸ πάνου ὅπως θὰ τὸ ἔβαζε ὁ «Νουμᾶς». Ἄν θέλετε μάλιστα, ἔκαμα τὴ γλῶσσα του ἀκόμα πρὸ δημο-
τικὴ ἀπ' αὐτὴ πὺ γράφω τώρα ἐγώ.

Κ' εἶδειξά τὴ διόρθωσιν τοῦ φίλου μου.

Σάστισε. Δυὸ τρία νῆ εἶχαν ὀρθωτῆ, ἄλλα τόσα εἰς εἶχαν συγχωνευθῆ μὲ τὸ ἄρθρον, μιά—μόνο μιά— λέξι εἶχε ἀλλαχθῆ, καὶ στὸ τέλος εἶχε γίνῃ μιά μικρὴ μετάθεσις. Ἐνας καλὸς στοιχειοθέτης, κἀνον-
τας τὴ φράση ἀπὸ δυσανάγνωστο κάπως χειρόγραφο, δὲ θὰ εἶχε νὰ διορθώσῃ περσοτέρως τυπογραφικὰ λά-
θη. Ὁ φίλος μου ἔκαμε νάντιμιλήσῃ, μὰ δὲ μπόρε-
σε. Κι ἀναγκάστηκε νὰ παραδεχτῆ πὼς ἔτσι εἶναι.

Εὐθύς ὅμως, σὰ νὰ τὸν ἐπλήγωνε αὐτὸ στὴν πί-
στη του ἢ σὰ νὰ μὴν ἤθελε νὰ ὑποχωρήσῃ τόσο γρή-
γορα,—πέταξε μὲ θυμὸ τὸ φυλλάδιον καὶ φώναξε :

— Ἄμ ὅπως κατάνησε κ' ἡ καθαρεύουσα !..

— Βέβαια, ξανάπα ἐγώ· ὅπως κατάνησε κ' ἡ καθαρεύουσα... Μ' αὐτὸ, φίλε μου, ἴσα-ἴσα εἶναι ἡ μεγάλη νίκη τῶν δημοτικιστῶν : νὰ κατανήσουν καὶ τὴν καθαρεύουσα τόσο δημοτικὴ, πὺ ὅ,τι σημερινὸ πάρεϊς νὰ γίνεταί· γράψιμο τοῦ «Νουμᾶ» μὲ δυὸ-
τρία διαρθώματα.

Δὲν ἀστεϊεύθηκα, δὲν τὸ εἶπα γιὰ νὰ φουρκίσω τὸ φίλον μου. Αὐτὴ εἶναι ἡ νίκη. Γιατί ἀλήθεια, ἔτσι κατάνησε σήμερον ἡ καθαρεύουσα. Μπορεῖ νὰ τὸ ε-

ξακριβώσῃ καγένας ἐξετάζοντας ὅλο τὸν ἀντιψυχα-
ρικὸ τύπον, τὸν φιλολογικὸν καὶ τὸν ἄλλο. Ἡ καθα-
ρεύουσα δανείζεται σήμερον τόσα πολλὰ ἀπὸ τὴν δη-
μοτικὴν, ὥστε ἔπαψε πιά νὰ εἶναι καθαρεύουσα. Τὴν ἐπίδρασιν τῶν ψυχαιστῶν, χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, χω-
ρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνου, τὴν ἔχουν βαθεῖα καὶ οἱ
πρὸ ἀδιάλλαχοι. Τὴ νίκη δὲ θὰ τὴν γυρέψουμε σὲ
βιβλία τυπωμένα στὴν πρὸ καθάρια δημοτικὴ· θὰ τὴ
γυρέψουμε στὸ φαινόμενο αὐτό. Καὶ παντοῦ γύρω
μας, σὲ βιβλία, σὲ περιοδικὰ, σὲ φημερίδες, σὲ προ-
γράμματα, σὲ ρεκλάμες, ἀκόμα καὶ σ' ἐπιγραφὰς
μαγαζιῶν, εἶναι τόσο φανερό, πὺ πρέπει νὰ εἶναι
κανεὶς θεοστραβὸς γιὰ νὰ μὴ τὸ βλέπῃ. «Μισὴ γλῶσ-
σά» θὰ πῆ πάλι ὁ κ. Ψυχάρης. Μὰ εἶναι κάτι
παραπάνου ἀπὸ τὸ μισὸ—κοντεύει σχεδὸν νὰ εἶναι
τὸ ὅλο.

ΓΡΗΓ. ΕΞΗΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Δὲν ξέρω ἂν λείπει σωστὰ πράματα ἢ στραβά
τὸ βιβλίον σου, μὰ ὅταν τὸ διάβαζα ἦταν σὰν
ἀνεμὸς νὰ φυσουμανοῦσε μέσα μου τρομαχτικὰ
καὶ νὰ συντάραζε τὸν ἑλληνισμὸν μου ὅλον καὶ
νὰ μὲ λευθέρονε, κ' ἀφοῦ τὸ διάβαζα μὲ φά-
νηκε σὰν τὸ βορριά· τὸν παγωμένον πὺ μανια-
σμένος σαρόνει τοὺς βρώμιους ἀπὸ μικρόβια ἀέ-
ρηδες, καὶ ἀπὸ κάθε βρώμα καὶ σκουπίδι καθα-
ρίζει τὸν κόσμον. Τὸ βιβλίον σου καθαρίζει τὸν
Ἕλληνα πὺ ξέρει νὰ τὸ διαβάσῃ, καὶ ὁ
Ἕλληνας τὴν ἔτι εἶναι τόσο ψόφιος, εἶναι
τόσο γεμάτος βρώμα καὶ μικροπρέπεια πὺ σκου-
ληκιάζει. Μπορεῖ νὰ τὸν εἶπαν τρελλὸν, ἐκεῖνον
πὺ τὸ ἔγραψε· καὶ ὅμως εἶναι πρὸ σωστὸς καὶ
πρὸ γνωστικὸς ἀπὸ κάθε Ἕλληνα σημερινό. Ἡ
«φρονιμάδα» εἶναι τῶν πολλῶν· αὐτὴ μᾶς ἔφα-
γε καὶ μᾶς τρώει. Τὴν «τρέλλα» θέλω, αὐτὴ
μὲ καθαρίζει ἀπὸ τὰ τρὶς βαρῖα καὶ βρώμια
κατακαθίσματα πὺ ἀφίνει μέσα μου περνώντας
ἢ συγκαιρινῆ, ἢ ταπεινωμένη ἑλληνικὴ ζωὴ καὶ
μὲ φαρμακόνει. Ἡ τρέλλα ἔχει μάτια καὶ βλέ-
πει. Ἡ φρονιμάδα εἶναι τυφλὰ. Τρελλοὶ εἶταν
οἱ προφῆτες καὶ γνωστικὰ τὰ ξεπεσμένα πλήθη.
Τὸν Ἄσμιθιστο ζητῶ καὶ τὸ Σκληρὸν,
γυρεύω τὸν Τρελλὸν, τὸ Σιδερένιον, τὸν Ἄλυγι-
στο· αὐτοῦ τὰ μάτια καὶ τὰ λόγια καὶ τὴν κί-
νησιν καὶ τὴν σιωπὴν ἀκολουθῶ· σ' αὐτοῦ τὸ
ρυθμὸ τὴ ζωὴν μου τονίζω.

ΙΩΝ ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ κ. ΠΑΛΛΗ

Ὁ κ. Ἀλέξ. Πάλλης ἔγραψε στὸν κ. Περικλῆ Γιαννό-
πουλον τὸ ἀκόλουθον γράμμα·

Ἀξιότιμε κ. Γιαννόπουλε,

Ἐλαβα ἔχτες τὸ «Νέον Πνεῦμα» σου καὶ τὸ
διάβαζα προσεχτικὰ. Νομίζω, παιδί μου, πὼς ἀε-
ροκοπονῆς καὶ τολμῶ νὰ σοῦ τὸ πῶ ἀφοῦ τόσο με-
γαλόφωνα ζητᾶς τὴν ἀλήθειαν. Ὅσα λὲς τὰ εἶπε ὁ
Φραγκοῦδης, καὶ τὰ εἶπε χίλιες φορές καλύτερά
σου, γιατί δὲν ἀράδιασε γενικὰς πομπώδικας κ' ἄ-
φτοκολακίφτες, παρὰ μὲ κίντυνον ζωῆς μπῆκε σὲ
καθέκαστη καὶ καθίζε σίδηρον σὲ κάθε κατεργαρή
ὄνομαστὰ.

Θυμοῦμαι, τότες καὶ τοῦ Φραγκοῦδης τοῦ ἔγρα-
ψα πὼς χάνει τὸ χρηματικὸν καὶ τοὺς κόπους του.
Τοῦ εἶπα «Ὅσο λὲς ἐσὺ λόγια, οἱ κατεργαροὶ κά-
νουν ἔργα». Καὶ βγήκα ἀληθινός. Οἱ κατεργαροὶ

ξακολουθοῦν πάντα ὡς σήμερον ἀπαράλλαχτα ὅπως
πρὶν, καὶ στὸ μεταξύ καθίσαν καὶ τὸ Φραγκοῦδης,
τὸν ξορίσαν, καὶ λίγο μάλιστα νὰν τοῦ πιοῦν καὶ τὸ
αἷμα. Τοῦ λόγου σου δὲ φοβᾶσαι νὰ σὲ φυλακίσουν
μῆτε νὰ σὲ ξορίσουν, παρὰ θὰ γυρνᾶς πάντα καμα-
ρωμένος, ἐπειδὴ ἡ ρητορικὴ σου δὲν πειράζει.

Ἐχεις τὸ θάρρος νὰ ἐνεργήσεις ἔργα ; Ὁμπρός.

Πρόθυμος

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

Η ΒΙΒΛΙΟΚΑΠΗΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΤΟ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ «ΚΑΘΕΣΤΩΣ»

Τὰ σχολεῖά μας ἀνοιξαν τὶς πόρτες τους, καὶ
τὰ παιδάκια πλῆθος ἔτρεξαν μπροστὰ στοὺς δασκά-
λους νὰ παραδώσουνε στὰ χέρια τους τὴν ἀπλαστὴ
ψυχὴν τους, καὶ τὸ ἀπηχτο μυαλὸν τους. Ξερούμε
καλὰ πὼς θὰν τὰ ὑποδεχτοῦνε οἱ δασκάλοι, καὶ τί
στραγγούλιμα ψυχικὸ καὶ μυαλικὸ ἔχουνε τ' ἀμοῖρα
νὰ πάθουνε. Μὰ ἐξὸν ἀπ' αὐτό, τ' ἀνοιγμὰ τῶν
σχολειῶν σημαδεύει καὶ τὶς μαῦρες μέρες τῶν παθῶν
γιὰ τοὺς λογῆς λογῆς πατερᾶδες. Τὸ παιδί θὰ γυρί-
σει σπῖτι ἀπ' τὸ δάσκαλον, φέρνοντας στὸν πατέρα
μιά σημείωσιν γιὰ τὰ βιβλία πὺ πρέπει ν' ἀγορα-
στοῦνε. Κι ὁ δυστυχισμένος Ῥωμιὸς πατέρας θὰ
τραβήξῃ τὸ γιό του καὶ τὴν κόρη του στὰ βιβλιο-
πωλεῖα ὡς πρόβατα ἐπὶ σφαγῆν γιὰ νὰν τὰ φορ-
τώσει μὲ τὶς φυλλάδες, πὺ ἡ δασκαλικὴ ἀμορφωσιὰ
ἀνοητολογία κ' ἀντζαμωσιὴν σὲ κάθε ἰδεούλα παι-
δαγωγικῆς, ξεφουρνίζει ἑλπίαν ἀπ' τὸ μολεμένο φῦρνον
τοῦ προγονισμοῦ, ἔχοντας πλάι γιὰ τρανὸ βοηθὸν τὸ
καμαρωμένον μας καὶ τὸ ἀβάσκαντό μας Κράτος.
Θὰ πλερώσει ὁ πατέρας δραχμῆς καὶ δραχμῆς, θὰ
πλερώσει τὸ φόρον τοῦ δασκαλισμοῦ, πὺ εἶναι γρα-
φτὸ νὰν τότε πλερώνουνε ἔχι μονάχῃ τὰ κεφάλια
τῶν παιδιῶν, μὰ καὶ τ' ἀδύναμα πουργικῶν τῶν
γονιῶν.

Στὰ τελευταῖα τοῦτα χρόνια, πὺ ἔχουνε φαρδέ-
ψει πιά οἱ δασκάλοι, κατάνησε ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα
ἐμπόρια νὰ λογιέται κ' ἡ βιβλιοκαπηλεία. Οἱ βου-
λευτάδες τὴν προστατεύουνε, τὸ ὑπουργεῖον τῆς παι-
δείας τὴν θρέφει μεσ' τὴν ἀγκαλιὰν του, κ' οἱ δα-
σκάλοι γερὰ δουλεύουνε γιὰ αὐτὴν. Ὅλο τὸ πελέκι
πέφτει πὰ στοὺς γονεῖς, γιὰ τὰ λεφτὰ, καὶ πὰ
στὰ παιδιὰ γιὰ τὰ μυαλά. Τὸ παιδί θὰ φορτω-
θεῖ γιὰ τὸ μάθημα τῶν «Ἑλληνικῶν» πρῶτον βιβλίον
Γραμματικῆς τοῦ Α, δεύτερον βιβλίον Γραμματικῆς
ἀσκήσεις τοῦ Β, τρίτον Ἀσκήσεις πρὸς ἐκθεσιν ἰδεῶν
τοῦ Γ, τέταρτον Νεοελληνικὰ ἀναγνώσματα τοῦ Δ,
πέμπτον Κατάλογον ἀνωμάτων ῥημάτων τοῦ Ε, ἕκτον
Ἑλληνικὴν Γραμματικὴν τοῦ Ζ, ἕβδομον Συντα-
κτικὸν τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου τοῦ Η, ὄγδοον ἕνατον
καὶ δέκατον, τρία βιβλία μὲ ἀρχαίους συγγραφεῖς,
πότε Ἰσοκράτη, Ξενοφῶντα, Πλούταρχον, πότε Λου-
κιανόν, Λυσίαν, Δημοστένην, πότε Πλάτωνα, Θεουκιδίδη,
Ὀμηρον καὶ τράβα σκοινί. Τὸ λοιπὸν δέκα βιβλία γιὰ
ἓνα μάθημα, καὶ τὸ λιγώτερον ἀπὸ ἓνα δίφραγκον τὸ
ἓνα. Εἴκοσι δραχμῆς γιὰ τὴν τσέπην τοῦ πατέρα,
εἴκοσι φουρνέλα γιὰ τὸ κεφάλιν τοῦ παιδιοῦ.

Κατόπι ἔρχονται τὰ ἄλλα μαθήματα. Δυὸ τρία
βιβλία γιὰ τὰ Λατινικὰ (κείμενον, γραμματικὴ, θέ-
ματα, λεξικόν, συνταχτικόν), γιὰ τὰ Μαθηματικὰ
(Ἀλγεβρα ἢ Γεωμετρία ἢ Θεωρητικὴ ἀριθμητικὴ,
συλλογὴ προβλημάτων), γιὰ τὰ Ὀρθοπεδικὰ (κάπου
εἶδαμε 1) Ἱστορίαν τῆς Καινῆς Διαθήκης 2) Λει-
τουργικὴ 3) Κείμενον τοῦ Εὐαγγελίου), γιὰ τὴν Γε-
ωγραφίαν (βιβλίον, χάρτες, τετράδια, χρώματα), γιὰ

τά Γαλλικά (κείμενο, γραμματική, λεξικό, θέματα) και τράβα συνέχεια ίσαμε τὰ ἑφτά ἢ ὄχτω μαθήματα πού εἶναι βαλμένα γιά κάθε τάξη, και λογάρισε ἄ σου βαστάει και τίς δραχμές.

Μὰ τὸ κακὸ δὲ σώνει ἰδῶ. Οἱ δασκάλοι ἔχουνε κόμματα γιά νὰ ὑποστηρίζουνται συναμεταξύ τους. Ἔτσι λοιπὸν στὰ σχολεῖα βάνουνε βιβλία τῶ δικῶνε τους φίλων, κι' ἂν τύχει και δοῦνε στὸ μαθητὴ, ἄς πούμε Θουκυδίδη ἢ Ὀμηρὸ ὄχι μὲ σκόλια Μιστριώτη μὰ μὲ σκόλια Καραπαναγιώτη ἢ ὅποιου ἄλλουνοῦ διαβόλου, φεῖδι πὺ τῶφε τ' ἄμοιρο τὸ παιδί. Χίλια μηδενικά θὰ πάρει, ξέρει δὲν ξέρει μάθημα. Χίλιες βρισιές θὰ φάει. Μάλιστα στὸ Ἀρσάκειο, μάθαμε, ἔνς δάσκαλος, ὁ Φαραντάτος, τσιράκι τοῦ Μιστριώτη, γιά ν' ἀνγκάσει τίς μαθήτρες ν' ἀγοράσουνε ὄλες Ὀμηρὸ ἢ Θουκυδίδη μὲ σκόλια τοῦ Ἀρχιδάσκαλου, τοὺς εἶπε πὺς θὰν τοὺς βάνει νὰ μαθαίνουνε ὄχι μονάχα τὸ κείμενο μὰ κι' αὐτὰ τὰ σκόλια ἀπ' τὰ σοφὰ κετάπια τοῦ Μιστριώτη!!

Γιά τὸ Ἀρσάκειο πρέπει νὰ μιλήσει κανεὶς κάπως ιδιαίτερα. Γιατί εἶναι κείνο τὸ εκπαιδευτικὸ ἴδρυμα, πὺ βασιλεύει μέσα του ὄχι μόνο ἡ κοινὴ βλακεία τῶν δασκάλων πὺ σφίγγει ὄλο τὸ ἔθνος, μὰ ἡ ἐξαιρετικὴ ἢ μιστριώτικη βλακεία, νὰ πούμε ἔτσι. Κι' ἄλλοτες εἰπώθηκε πὺς δόθηκε τὸ ἄτυχο Ἀρσάκειο, ἀπὸ τὸ συμβούλιο πὺ τὸ διευτύνει, τσιφλίκι στὸ Γερομιστριώτη. Ἐκεῖ μέσα τὸ λοιπὸν ὁ Ἀρχιδάσκαλος βάνει ὄλα τὰ κοπέλια του, γιά νὰ τσιμπάνε τὸ μιστολόγιο, κι' ὄλες τίς φυλλάδες του γιά νὰ τραβάει αὐτὸς τοὺς παράδες.

Ἰσαμε πέρου ἔδανε στὸ Ἀρσάκειο τὴ Γραμματολογία τοῦ γαμπροῦ του Σακελλαρόπουλου, πὺ τὴ σύσταине ὡς λαμπρὸ κ' ἔξοχο βιβλίον γραμμμένο ἢ καλύτερα ἀντιγραμμμένο ἀπὸ τὴ δικὴ του σοφὴ Μεγάλη Γραμματολογία, (κοίτταξε και βαρβαροπάζαρο τοῦ «Νουμά»). Μὰ φέτος ὁ Σακελλαρόπουλος τσακώθηκε στὰ γερά μὲ τὸ Μιστριώτη, κ' ἔτσι τὸ βιβλίον του ἐξοστρακίστηκε ἀπὸ τ' Ἀρσάκειο. Ἐπρεπε ὄμως νὰ μὴ μείνει ἄδεια ἡ θέση του. Κ' ἔτσι ὁ μπάρμπα Μιστριώτης εἶπε στὸν ἀγαπημένον του Γαρδίκου (αὐτόνε πὺ ἔβρισε πέρου στὸ Πανεπιστήμιο, στὸν ὑψηγητικὸ του λόγον, τοὺς δημοτικιστάδες) νὰ γράφει Γραμματολογία. Αὐτὸς μάνι μάνι ἀνηθολόγησε, ὄπως λέει στὸν πρόλογόν του, τὴ Μ. Γραμματολογία τοῦ Μιστριώτη, και μὰς ξεφούρνισε τὴ δικὴ του ἀτιμωμένην περὶ τὰς τρεῖς δραχμάς. Κ' ἔτσι τὸ μάλωμα τοῦ Μιστριώτη μὲ τὸ γαμπρό του, ξέσπασε στὶς τσίτες τῶν πατεράδων—ἀλλαγὴ βιβλίου—πὺ στέλνουνε τὰ κορίτσια τους στ' Ἀρσάκειο.

Ὅμως τὸ καλὸ τοῦτο ὁ Γαρδικας τὸ ξεπλέρωσε, γιάτι ἀνάμεσα στὶς τόσες ψευτιές πὺ βάλθηκε νὰ μπάσει στὰ μυαλά τῶν κοριτσιῶνε, (ἔχει και βαρβαροπάζαρο, ἐπιμειξία δὺ φορές σελ. 9 και 10), ἀμόλησε και τὴν ἀκόλουθη, γράφοντας γιά τὸ γλωσσικὸ ζήτημα. «Καθῆκον παντὸς λογίου και μάλιστα τῶν ἐπιτετραμμένων τὸ θεῖον τοῦ διδασκάλου ἔργον ὡς και τῆς ἐκπαιδευομένης φιλοτίμου νεότητος τοῦ ἔθνους νὰ ἐξευγενίζωσι τὴν γλῶσσαν και συντελῶσιν ὄπως αὐτὴ ταχέως ἀναλάβῃ τὴν καθαρότητα, τὴν χάριν και τὴν ἐμμίλειαν ἄς ἐπὶ Ἐνοφῶντος και Πλάτωνος εἶχεν». Ὡ! κακόμοιρα παιδιὰ τῆς Ρωμισούνης, τί ἀκοῦτε, τί ἀκοῦτε!..

Ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη λοιπὸν τῆς Ἑλλάδας, κλέβει τὸ αἷμα τοῦ φτωχοῦ κοσμάκη ἢ βιβλιοκαπηλεία. Κ' οἱ ραγιαδες ρωμιοὶ πὺ δουλεύουνε σὰ χτήνη στὸ δασκαλισμὸ, δὲ σηκώνουνε τὸ κεφάλι τους νὰ παρα-

πνοθεοῦνε. Ἄξια παθαίνουνε αὐτοί. Μὰ τὸ ἔθνος τί χρωστάει νὰ περνάει τόσες μαῦρες μέρες δίχως πονεθὰ νὰ χαράζει ἢ παραμικρὴ ἐλπίδα; Μίσα στὸ πλατὺ ζήτημα τῆς γλώσσας, ἔχει τὸ μέρος τῆς κ' ἢ βιβλιοκαπηλεία. Θὰ πάψει κι' αὐτὴ ὄλα νοιώσει τὸ ἔθνος τὴν ἀλήθεια τῆς Ἰδέας, κι' ἀλλάξει σύρριζα τὸ εκπαιδευτικὸ σύστημα. Ὡς τότε ἀνάμεσα στὰ τόσα, ἀκόμα και τὸ συμφέρον ἀπ' τὴ βιβλιοκαπηλεία, θὰ κρατᾷ τοὺς δασκάλους κολλημένους στὸ ἀκαθεστῶς. Αὐτὸ τὸ ἀκαθεστῶς τοὺς δίνει μιστὸ, αὐτὸ τὸ ἀκαθεστῶς τοὺς δίνει τὴν εὐκαιρία νὰ πλουτίζουνε γράφοντας τὰ ἀντιπαιδαγωγικὰ κι' ἀντιεθνικὰ βιβλία τους.

Σ. ΑΓΑΛΙΑΝΟΣ

ΑΣΟΦΟΙ ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΣΤΙΧΟΙ

Ἄπ' τῆς καρδιᾶς τὴν πλησμονὴ λάλει τὸ στόμα

Ὁ Μπούμπουρας και τ' Ἀηδόνη.

Εἶπε στ' Ἀηδόνη ὁ Μπούμπουρας: Ντροπὴ σου,

[χασομέρη!

Δὲν πιάνουσι σὲ μιὰ δουλειά, τί τραγουδᾷς, τεμπέλη; Δὲ βλέπεις πὺς ἐργάζομαι πρωτὴ και μεσημέρι. Στὴ σκόνη και στὴν ἀντηλιά; Καθόλου δὲ μὲ μέλει. Τί κάνεις, ἀποκρίθηκε τ' Ἀηδόνη, εἶναι γραφτό, Ἐδὺ τίς βρῶμες νὰ κυλάς κι' ἐγὼ νὰ τραγουδῶ.

Ἰόδοσ.

Πολλὲς φορές δὺ ὄλολευκες φτεροῦγες μὲ ἀνυψῶνουν. Κι' ἀνάλαφα μὲ φέρουνε ψηλὰ στὸν οὐρανὸν. Καὶ ἡ σκέψη γίνεται ἐκσταση κι' ὁ πόθος μου γαλήνη. Καὶ θάθελα παντοτενὰ μέσα στὸ φῶς νὰ ζῶ. Κι' ἐγὼ νὰ γίνω μιὰ μικρὴ, χρυσὴ τοῦ Ἥλιου ὄχτινα, Μὰ μὲ καρφῶνουνε στὴ γῆ ὁ Ἐρωτας και ἡ Πεῖνα.

Ἡλιόγευμα.

Ὁ Ἥλιος γέρνει νὰ κρυφτεῖ και τὰ βουνὰ δροσιζοῦν. Χρυσὰ τὰ τζάμια τῶν σπιτιῶν τὸ φῶς του ἀντιφωγγίζοῦν.

Πόθοι στερνοὶ και ὄνειρα ὄπου σὲ λίγο ἢ δύση. Κάτω ἀπ' τὸν πέπλο τὸ σταχτὶ στὴ λησμονιά [θὰ ὄβυσει.

Δειλιῶ.

Λευκά, μικρὰ και ἦδουχα σπιτάκια μαζεμένα. Τριγύρω στὸ καμπαναριδὸ, στενὰ και φοβισμένα, Σὰν ὄσπρα ὄρνιθὰ πὺ στριμωχτὰ τριγύρω στὸν [τόσπᾶνη. Τὴ ράχη κατεβαίνουνε νὰ ζεσταθοῦν στὴ στάνη.

Ὅραμα.

Ὅταν τὰ βλέφαρα σφαλῶ, τὸ βλέμμα μου γι ριζῶ. Μὲς στὴς ψυχῆς μου τάδαθα και μέσα ξεχωρίζω. Βλέπω ναοὺς ἐρείπια και κάστρα γκρεμισμένα, Δρόμους πλατιοὺς ἐρημικοὺς και σπιτία ρη- [μαγμένα,

Σιωπὴ μεγάλη ἀπλώνεται στὴν ἔρημὴ πολιτεία, Φωνὴ παιδιοῦ, γαυγῆ σκυλιοῦ, λάλια πουλιοῦ, [καμμάτια.

Χόρτο στὸ χῶμα δὲν ἀνθεῖ, πηγὴ δὲ μουρμουρίζει. Κοιτάζω στὸν ὄριζοντα, μιὰ στέγη δὲν καπνίζει.

Γυναίκα.

Διωγμένος ἀπ' τὴν πρώτη μου πατρίδα σὲξορία. Κι' ἀφοῦ οἱ προσπάθειες τῶν θεῶν και τῶν ἀνθρώ- [πων ἢ βία

Ἄνισχυρες ἐστάθηκαν γιά νὰ μὲ φέρουν πάλι, Σὲ τούτη τὴ δακρύβρεχτη κοιλάδα ἀγάλη, ἀγάλη. Μὲ κόπο σέρνω τὸ βαρὺ φορτίον τῆς ζωῆς.

Καὶ σὺ, γυναίκα, ὄποια κι' ἂν εἶσαι, Μάννα, ἀδερφή, ἀγαπητικιά. Στὸν πλανημένον ὄδοιπόρο εἶσαι

Ἡ μονοχὴ παρηγοριά.

Γ. Σ. ΖΟΥΦΡΕΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιά τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10. — Γιά τὸ Ἐξωτερικὸν Φρ. 10.

20 λεπτὰ τὸ φύλλον 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κιάσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιόδρομου, (Ὁφθαλματρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου και Σακέτου [ὄδος Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλῆ]. Στὸ Βόλο, βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπρὸστὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΜΕ ΟΣΗ

προθυμία δημοσιέψαμε τὸ ἄρθρον «Τυραννοχτόνοι» τοῦ φίλου Ἀντωνάκη στὸ 212 φύλλον τοῦ «Νουμά», μὲ τὴν ἴδια προθυμία δημοσιεύομε στὸ σημερινὸ φύλλον τὸ ἄρθρον «οἱ Τυραννοδιώχτες» πὺ μὰς στείλανε οἱ Χανιώτες δημοτικιστάδες. Ἄν ἡ γνώμη τους γιά τὰ Κρητικὰ πράματα δὲ συμφωνεῖ μὲ τὴ δικὴ μας, δὲ σημαίνει τίποτα ὁ «Νουμάς», τὸ εἶπαμε κι' ἄλλοτες, εἶναι λεύτερο βῆμα ὄπου ὁ καθένας μπορεῖ νὰ πῆ τὴ γνώμη του—σώνει μοναχὰ ἢ γνώμη του νὰ πηγάζει ἀπὸ εἰλικρίνεια κι' ἀπὸ πεποιθήση κι' ὄχι ἀπὸ προσωπικοὺς λόγους και ἀπὸ χυδαῖα μικροσφύροντα. Ἐνα ζήτημα μοναχὰ διαφετεῖται ὁ «Νουμάς», τὸ Γλωσσικὸ ζήτημα και μοναχὰ σ' αὐτὸ ἔχει δικαίωμα νὰ μὴ δέχεται ἀντίθετες γνώμες· σ' ὄλα τὰλλα ζητήματα, πολιτικὰ, κοινωνικὰ, φιλολογικὰ κτλ. οἱ στήλες του μένουν ἀνοιχτὲς γιά τὸν καθένα. Ἐχει τόσα φύλλα κομματικὰ ἢ Ρωμισούνη δὲ βλάπτει νὰ ἔχει κ' ἕνα φύλλον ἀνεξάρτητο.

Οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» ἀποτελοῦν ἕνα στενὸ ἴσως γιά τὴν ὄρα, μὰ διαλεχτὸ πάντα κύκλον, κι' ὁ «Νουμάς» σέβεται τοὺς ἀναγνώστες του· και γι' αὐτὸ ποτέ του δὲ σιάθηκε τόσο ἀδιάντροπος νὰ θελήσει νὰ ἐπιβάλλει σὲ τέτιο διαλεχτὸ κύκλον τὴ γνώμη του· τὴ λέει μοναχὰ, ἀφίνει κι' ἄλλους νὰν τὴν ποῦνε, ὄσο ἀντίθετη κι' ἂν εἶναι ἀπὸ τὴ δικὴ του, κι' οἱ ἀναγνώστες του πιά, πὺ ἔχουν ὄλη τὴ δύναμη νὰ σκεφτοῦνε μοναχοί τους, δὲν ἔχουν παρὰ νὰ διαλέξουν τὴν καλύτερη και τὴ σωσιότερη. Αὐτὸ τὸ δρόμον ἀκολούθησε ἀπ' τὴ ἀρχὴ τῆς ἔκδοσῆς του ὁ «Νουμάς» κι' αὐτὸ τὸ δρόμον θὰ κρατήσει ἴσαμε τὸ τέλος. Κι' ὁ δρόμος αὐτὸς, θαρροῦμε, εἶναι κι' ὁ μόνος πὺ θὰ μπορέσει νὰ μὰς φέρει σὲ κάπια λογικὴ κι' ἀντικομματικὴ ἔσπερα.

Νὰ λοιπὸν ὁ λόγος πὺ μὰς ἀνάγκασε νὰ

τυπώσουμε πρόθυμα τὸ ἄρθρο πού μᾶς στείλανε οἱ Χανιώτες δημοτικιστάδες. Ὅσο ἀντίθετη κι ἂν εἶναι ἡ γνώμη τους ἀπὸ τὴ γνώμη πού ἴσαμε τώρα ὑποστήριξε ὁ «Νουμάς» γιὰ τὰ Κρητικά, μᾶς εἶναι πάντα γνώμη σεβαστὴ ἀφοῦ τὴν ὑποστηρίζουνε μὲ τίς ὑπογραφές τους, ὄχι φανακλάδες θεοειδήρες, ἀλλὰ νέοι μορφωμένοι πού δὲν μποροῦν νὰ χωνοῦν ὅπως διόλου λεύτερη συνείδηση, ἀφοῦ κοντὰ σ' ἄλλα τους χαρίσματα ἔχουν καὶ τὸ πολυτιμότερο, νᾶναι δηλ. δημοτικιστάδες.

Η ΣΕΜΝΗ

καὶ πατριωτικῆς φημερίδα τοῦ κ. Πῶπ δημοσίεψε στὸ φύλλο τοῦ περασμένου Σαββάτου («Ἀθῆναι», 7 τοῦ Ὀκτώβρη, σελ. 2, στήλ. 2) τὴν ἀκόλουθη μωρὴ καὶ ἐξωφρενικὴ εἰδήση.

Ὁ ἀνθυποπλοίαρχος κ. Παντελῆς Χέρν ἐδημοσίευσεν πρὸ τινων ἡμερῶν τὸ «Ἀνεχτίμητο» δράμα πραγματευόμενον τὴν ὑπόθεσιν τῆς πολυθρῦλτου γεφύρας τῆς Ἄρτης, γραμμένον εἰς τὴν φρικαλεωτέρῃ δημοτικῇ, καὶ παρουσιάζει μακρὰς σκηνὰς γυδαιολογικῆς ἀισχρολογίας. Τὸ βιβλίον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐφέρετο ὀλόγραφον τὸ ὄνομα τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ Ναυτικοῦ, προφανῶς ζητοῦντος μετὰ θάρρους νάναγνωρίσῃ τὴν γνώμην του καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γλώσσης φρονήματά του, περιέπεσεν εἰς χεῖρας τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν, ὅστις καὶ παραπέμπει τὸν κ. Π. Χέρν εἰς τὸ Ναυτοδικεῖον ἐπὶ προσβολῇ τῆς δημοσίας ἠθικῆς. Εἶνε θλιβερόν ὅτι ἡ παραπομπὴ γίνεται εἰς τὸ Ναυτοδικεῖον, ἐνῶ τὰ βιβλία τοῦ εἴδους αὐτοῦ μόνον διὰ τὸ φρενοκομεῖον εἶνε προωρισμένα.

Ἡ εἰδήση αὐτὴ στάθηκε ἀφορμὴ νὰ γραφτοῦνε μερικὰ χρονογράφηματά στίς φημερίδες, ὅλα βέβαια ἐναντίον τοῦ κ. Ὑπουργοῦ πού τόσο ἀλαφριά—καὶ μεταχειριζόμεστε τὸ πῖο ἀλαφριὸ ἐπιθετικὸ—φέρθηκε σ' αὐτὴ τὴν περίστασιν, ἐξὸν τὸ χρονογράφημα τοῦ χαριτωμένου κ. Μπάμπη Ἄννινου πού στίς «Ἀθῆναι» τῆς περασμένης Δευτέρας πᾶσκισε νὰ μᾶς πείσει μὲ βρουκολακισμένα καὶ λίγο Χύρνια καλαμπούρια πὼς ἂν καὶ δὲ διάβασε τὸ δράμα καὶ δὲν ξέρει ἂν εἶναι ἢ ὄχι ἀνήθικο, καλὰ ἔκαμε ὁ κ. Ὑπουργός νὰ καταδιώξῃ τὸ συγγραφέα του ἐδιότι τὸ ναυτικόν μας, τοῦ ὁποίου ὅλοι παρακολουθοῦμεν μετὰ τῆς στοργῆς τὴν ἀνάπτυξιν, ἔχει ἀνάγκην πρὸ πάντων νὰ ποικίλῃ ἀξιωματικούς μορφωμένους, ἀσχολουμένους εἰς τὰ τοῦ κλάδου των καὶ ὄχι θηρεύοντας φιλολογικὰς δάσκας καλλιεργουμένας μάλιστα διὰ τοιούτων λιπασμάτων».

Μὲ τέτιο λίπασμα (=κοποιὰ) κριτικὸ χαρᾶχτηρίζουνε, δίχως νὰν τὸ διαβάσουν, οἱ φημεριδογράφοι τῆς Ἀθήνας καὶ τῶν Ἀθῆναι» ἓνα ἔργο γι' ἀνήθικο, ὄχι γιὰτὶ ἔχει ἀνήθικες σκηνές, ἀλλὰ γιὰτὶ εἶναι γραμμένον στὴ Δημοτικῇ.

Γιὰ τὸν κ. Ὑπουργὸν δὲν ἔχουμε νὰ ποῦμε τίποτε· σ' ἓναν τόπο πού ὅλα βρίσκονται ἀνάποδα, δὲν μποροῦσε παρὰ ἀνάποδα νὰ βρισκῆται κι ἀνάποδα νὰ κρίνει κ' ἓνας Ὑπουργός τῶ Ναυτικῶν. Κι αὐτὸς, σὰ Ρωμιός, ἔκρινε δίχως νὰ διαβάσει· ἔχαψε δηλ. ἀνεξέταστα ὅ,τι τοῦ εἶπαν. Καὶ δὲν πρέπει νὰ ποροῦμε γι' αὐτό· ὅταν ὁ κ. Παπαντωνίου, πούναὶ καὶ λόγιος, πούναὶ ἀκόμα καὶ δημοτικιστῆς, γράφοντας τὸ ὁμορφο χρονογράφημά του στὸ «Ἄστυ» τῆς περασμένης Τρίτης, μολογᾷ πὼς ἀδὲν τοῦ ἰδῆθη καιρὸς ἀκόμα νὰ διαβάσει τὸ δράμα τοῦ κ. Χέρν, πὼς θέλετε νὰ δοθῇ καιρὸς σ' ἓναν κοτζᾶμ Ὑπουργὸν, πούχει τόσες ἰθνηκῆς καὶ κομματικῆς σκοτούρες, νὰ διαβάσει τὸ δράμα πρὶ στείλει τὸ συγγρα-

φέα του στὸ Ναυτοδικεῖο «ὡς προσβάλλοντα τὴν δημοσίαν ἠθικὴν»;

Σταματοῦμε γιὰτὶ δὲν ἀξίζει τὸν κόπο νὰ γίνεται περσότερη κουβέντα γιὰ μιὰ τέτλια καὶ τόση δημοσία ἀνηθικότητα. νὰ κρίνεται δηλ. ἓνα ἔργο καὶ νὰ βρίζεται δίχως νὰ διαβαστεῖ.

ΦΟΒΕΡΟ

αὐτὸ πούκαμε ὁ κ. Ἀλεξ. Πάλλης καὶ μ' ὅλο τὸ δίκιο τῆς ἀγανάχτησῃς ἡ «Πατρίς» τοῦ κ. Σίμου—τοῦ πατριώτη δὲ—καὶ τοῦψαλε τὸν ἀναβαλλόμενον στὸ φύλλο τῆς περασμένης Τρίτης (σελ. 1 στήλ. 6).

Ὁ κ. Πάλλης λοιπὸν προῦδωσε τὸ ἔθνος γιὰτὶ—λέει ἡ «Πατρίς»—στέλλοντας σὲ φίλο του Γιαννιώτη γράμμα τὸ πανώγραφε εἰς Ἰωαννίνα ΔΑΒΑΝΙΑΣ». Κ' ἔτσι χάνουμε τὰ Γιάννινα κι ἀφορμὴ ὁ κ. Πάλλης μὲ τὸ πανώγραμμά του.

Ἄ χάνονται κι ἂν παίρνονται τόσο εὐκόλα καὶ τόσο ἀνόητα οἱ πολιτεῖες, παρακαλοῦμε θερμότερα τὸν πατριώτη τῆς «Πατρίς» ὅσα στέλνει δῶ κ' ὀμπρὸς γράμματα στὸ Παρίσι, στὴ Λόντρα, στὸ Βερολίνο ἢ ὅπου ἄλλοῦ, νὰ μὴ βάζει στὸ φάκελλο τὸ Κράτος πού ἀνήκει ἢ κάθε πολιτεία, μὰ νὰν τὰ συντροφεύει ὅλα μ' ἓνα φαρδί πλατὶ ΕΛΛΑΣ. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο καὶ δίχως μεγᾶλο κόπο καὶ ἐξοδοσιγὰ σιγὰ, σ' ἓνα δυὸ μῆνες, θὰ καταχτήσουμε ἀλάκαιρη τὴν Οἰκουμένην, ἀφοῦ θάποδεῖξουμε πὼς ὅλες οἱ πολιτεῖες εἶναι Ἑλληνικῆς.

ΕΠΙΚΟΥΡΙΑ

γερὴ στὸ ἄρθρο τοῦ συνεργάτη μας Σ. Ἀγαλιανοῦ «Ἡ Βιβλιοκαπηλεία καὶ τὸ ἐκπαιδευτικὸ καθεστὼς» ἔρχονται τὰ δυὸ παρακάτου κομμάτια ἀπὸ τὸ «Σκρίπ» τῆς περασμένης Παρασκευῆς (6 τοῦ Ὀκτώβρη, σελ. 1, στήλ. 3) πού ὅσο κι ἂν εἶναι γρημμένα στὴ μισοκαθαρεύουσα δὲν παύουνε νὰ διαλαλοῦν τὴν ἀλήθειαν.

«Εἰς τὰς πρώτας συγκινήσεις του εὐρίσκειται πάλιν ὁ μικρόκοσμος τῶν μαθητῶν. Κάθε πρωὶ καὶ κάθε βράδυ, τὰ σμήνη τῶν μικρῶν πηγαίνουν σὰν φόρος αἵματος εἰς τὸν Μινώταυρον τῆς Παιδείας. Ἐκεῖ μέσα εἰς τὰ ἀνήλια καὶ εἰς τὰ σκότια, στὴν πνιγμονῆν, στὴν ἀσφυξίν, στὸ μόλυσμα, στίς ἀγριοφωνάρες, στὰ ἀγριοκυττάγματα, στέκονται οἱ τύραννοι μὲ τὸν κατάλογον, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ σημειῶνουν τὰ μηδενικά, μὲ τὸν χάρακα, ὁ ὁποῖος θὰ κοκκινίσῃ πάλιν τὰ χεράκια, πού εἶχαν ξεσυνθῆσει τὰ δεσμά, μὲ τὰ βιβλία, ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ σπάζωνται καὶ θὰ τοὺς δίδωνται τὰ ξεροκόμματα τῶν δοτικῶν τῶν ἀπαρεμφάτων καὶ ἀναδιπλασιασμῶν διὰ νὰ τὰ καταπιοῦν ἀμάσητα.

«Τὶ ἱπανάστασις καὶ αὐτὴ, ἡ ἀπαιτουμένη τόσον ἐπείγοντως κατὰ τοῦ δασκαλισμοῦ! Ἐὰν χρειάζεται διὰ κάτι τι ἰθνοσυνέλευσις, χρειάζεται διὰ νὰ μαζέψῃ τὰ διδασκτικὰ βιβλία νὰ τὰ ρίψῃ εἰς τοὺς φούρνους καὶ νὰ καλίσῃ τὸν Ψυχάρην—τί νὰ κάμωμε;—νὰ γράψῃ τὰ βιβλία τῶν σχολείων.

*

«Ἄς προστεθῇ ἐδῶ, μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν, ἐν ἀμίμητον ἱστορικὸν κειμήλιον τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ στραβώματος τῶν ἡμερῶν μας. Μία μικρὰ μαθήτρια ἐξεταζομένη εἰς τὸ μάθημα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας καὶ ὁμιλοῦσα περὶ τῆς ἀρχαίας λατρείας, εἶπεν εἰς τὰς ἐξετάσεις τῆς ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνας ἐλά-

τρευον πολλοὺς θεοὺς, εἰς τὴν ἐξοχὴν δὲ ἐλάτρευον τὸν Δία!

«Ἡ προσθήκη αὐτὴ, ἡ ὁποία φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ὡς ἱστορικὴ ἀποκάλυψις προωρισμένη νὰ ἀναστατώσῃ τοὺς ἀρχαιολόγους, ὠφείλετο ἀπλοῦστα εἰς μίαν παρερμηνείαν τοῦ κειμένου τοῦ βιβλίου ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἡ μαθήτρια ἐπαθεν αὐτὸν τὸν καταρράκτην. Ὁ σοφολογιώτατος συγγραφεὺς τῆς μικρᾶς αὐτῆς ἱστορίας διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, μεταξὺ τῶν ἄλλων δασκαλικῶν μαργαριτῶν περιεῖχε καὶ τὴν ἐξῆς φράσιν περὶ τοῦ νεφεληγερέτου: «ὁ κατ' ἐξοχὴν θεὸς ἦτον ὁ Ζεὺς».

«Ὁ πεπτικὸς σωλὴν τῆς μικρᾶς μάρτυρος δὲν εἶχε πῖπει τὸν χόνδρον αὐτὸν καὶ τὸν ἀπέδωκεν ἀχώνευτον».

ΝΗΣΙΩΤΙΚΑ ΔΗΙΉΜΑΤΑ

VIII

Η ΞΕΡΑ

Τῆς Ἑλλῆς Ἀποσιόλου

Πᾶει τὸ βαρκακι, τὸ λευκοπτερόγυο βαρκακι μου πᾶει...ὀλοένα πᾶει.

Φυσᾷε τὸ γαλαζιο τοῦ τάγερακι.

Μόλις φυσᾷε ὁ καλοκαιρινὸς ὀμπάτης, ἔτσι δροσερός καὶ ἡμερος, σὰν τῆς καλῆς μαρτίτης ἀγάπης τὴν πνοή' ἴσως πῖο ἡμερος, πῖο γλυκοφύστος: Ποτές ἐκεῖνος δὲ μᾶς κρατᾷ, δὲ μᾶς σφιχτοδένει· δὲ ζηλεύει τὸν ἀνοιχτὸ τὸ δρόμο μας: μᾶς προβοδίζει γιὰ τὴ γλυκύτερην ἀγκαλιὰ τῆς γῆς, γιὰ τὴ μαννούλα, τὴν ἀδερφήν, τὸ τέρι...

Καὶ μὲ πᾶει μὲς' στὸ βαρκακι μου, γυρμένονε στὴν πρῶμην τοῦ τῆ γλαφυροῦχαρη, μονάχον, κατὰ μόνον...

Τὶ λέω; καταμόναχον: Καὶ τ' εἶναι λοιπὸν τὰ κυματάκια τὰ φρομάλλα, τὰ παιγνιδιάρικα κυματάκια, σὰν τὰ τρελλὰ δελφινόπουλα;

Καὶ τ' εἶναι γύρωθ' μου, στὸ πλάϊ μου, στὰ πόδια μου, στὰ στήθη μου, περιγυρᾶ μου οἱ τόσες ἀνάερτες νεραϊδούλες, οἱ γελαστοπρόσωπες, οἱ καλόγνωμῆς μου κορασιές, τ' εἶναι οἱ ἐλπιδες μου;

Καὶ τ' εἶναι οἱ πνοές τοῦ Μπάτη μου;

Μύριες συντροφιές μου στὸ τρισεύτυχο ταξίδι μου, στὸ χρυσὸ ταξίδι τοῦ γυρισμοῦ...

Ὡ οἱ συντροφεύλες μου οἱ ἀκούμητες· καὶ στ' ὄνειρό μου πρόσχαρες, καὶ στίς ἀγρυπνιές μου πασίχαρες.

Μαζὶ σας ταξιδεύω, καὶ τὸ βαρκακι τὸ γλαφυροτόρνεντο πᾶει, ὀλοένα πᾶει...

*

Καὶ ξαγναντεύει τὸ βαρκακι μου, ξαγναντεύει τὸ πᾶγκαλο νησί μου.

Γιὰ ἰδῆς τὸ φτερό τοῦ πῶς γοργοπαίζει· λές εἶναι τὸ φτεροκόπημα τῆς χαρᾶς, τῆς λαχτάρας τοῦ ἀνεμοκίνητου πουλιοῦ μου, τῆς βαρκοῦλας μου.

Κ' ἐγὼ τὸ θαρῶ γελαστός, καὶ θαρῶ πὼς τοῦ δανείζω τὰ φτερά τῆς ζωῆς μου, καὶ μαζὶ του παίζουμε στὸ δρόμο τοῦ νησιοῦ, στὸ λευκογάλαντο μονοπάτι τοῦ γυρισμοῦ μας· καὶ τὸ γέλι τῶν κυμάτων, καὶ τῶν φλοίσβων τὰ χαμόγελα, καὶ τῆς πλώρης τὰσημῖνο γοργολάλημα, ἔτσι ὅλα τους, ὅλα μαζὶ

*) Ξέρα=ὄφαλος.

μέ τῆ ζωῆ μου κολυμποῦν καί τρέχουν καί χαμπετοῦνε σαίτευτᾶ, σάν τάφροσθηα τὰ χελιδόνια στό ζαγνάντισμα τῆς πρώτης τους φωλιάς, τῆς χειμωνιάτικης φωλιάς τους.

Καί τὰ ἱπουράνια χρυσογελάνε τώρα· καί ἡ Δύση μου ροδογελάει στό ἠλιόγεμά της τάρρητο.

Κίλιες χιλιάδες τώρα μαλαματένια, διαμαντόφυλλα ματάκια, σάν τίς ματιές τῶν γνώριμων, ἀγαπημένων μας ψυχῶν, μέ λυμπροχαιρετοῦνε, μοῦ σπιθογνέφουν τώρα.

Εἶτανε δεῖλι, κ' εἶναι νύχτα.

Πῶς περνοῦνε οἱ τόσες στιγμές στό γλυκοθώρημά τους, στό γλυκοθώρημά τους τὸ τρισαγαπημένο, σάν τοῦ καληνῶρισματός τις δακρύχαρες ματιές στό ἀκρογιαλί τὸ ζαφειρένιο τῆς πατρίδας, πού σέ λίγο θά πατήσῃ τὸ πόδι μου....

Τὸ καληνῶρισμά τους μοῦ στέλνουν, λές, ὅλες μου οἱ ψυχές τοῦ νησιῦ μου, πετώντας ψηλάθε νά μέ καλοδεχτοῦνε στάπανεμο λιμάνι τῆς ἀγάπης μου, τῆς καλῆς μου τῆς ἀγάπης....

*

Δομένος στό θεῖον ἔρωτα τοῦ γυρισμοῦ θωρῶ, θωρῶ, καί πάει τὸ βαρκάκι μου τόμορφοσμιλεμένο πάει....

Κι' εἶναι νύχτα· νύχτα μυριάστειρη, πεντάμορφη νύχτα· ὅλα της γελοῦν καί κελαιδοῦνε γύρω μου....

Ἄ, νά τὸ φανάρι....

Παραδομένος στοῦ φωτός του τὸ αἶνιγμα, πού τόσο φωτεινά πάντα ξεδιαλύνεται στοῦ ξένου καρκοκούρη τὰγνάντισμα, κάτι ἔξαφνα μέ κρατάει, μέ σφιχταρπάζει, μέ τραντάζει ἀδόκητα....

Ἦ τὴν καλή μου τὴ βαρούλα ...

Τὴν ἔθρυφαλλισεν ἡ Ξέρα, ἡ μυριόδοντη λάμια τοῦ δαιμονισμένου τοῦ βυθοῦ!

Κ' ἐγὼ τώρα πιά κατάμονος κολυμπώντας, νεκρολαχανιασμένος πέφτω στό πολυφίλητο ἀκρογιαλί.

Καί τὴν ἄλλη χαραυγὴ ξυπνώντας μέ δυὸ τῆς ἀγάπης μου φιλιὰ, τὰ πρώτα λές φιλιὰ τῆς παντοδυναμῆς μου τῆς ἀγάπης, ἐφάναξα :

Πάει τὸ βαρκάκι μου, τόμορφοσμιλεμένο μου πάει... γιὰ πάντα πάει!

Σπέτες

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ

Πρὸς τὸν ἐκδότη τῆς «University Review».

Κύριε,

Ἀπαντώντας στήν κριτικὴ τῆς κ. Δραγοῦμη πάνου στό ἄρθρο μου γιὰ τὰ νεοελληνικά θέλω μέ τὴν ἀδεία σας νά κάμω δυὸ ἢ τρεῖς κοντόλογες παρατήρησεις.

Ἡ κ. Δραγοῦμη διαφεύδει ἐκεῖνο πού εἶπα γιὰ τὸ ἐδάσιον, ἀνκλιντρον κτλ., πὼς αὐτὰ γράφονται μόνο, καὶ δὲ λέγονται. Βεβαιώνει πὼς τάκουει κάθε μέρα στίς ἑμιλίες τῶν παιδιῶν καί τῶν ὑπερετῶν, λησμονεῖ ὅμως ὅτι λίγες ἀράδες πρὸ μπρὸς ἢ ἴδια μᾶς εἶχε πῆ πὼς αὐτὰ εἶναι ἀκαθαρὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά». Μία τόσο μεγάλη ἀντίφαση καταστρέφει κάθε ἀντιλογία γιὰ τὴ σωστάδα τοῦ λεξιλογικοῦ μέρους τῆς διατριβῆς τῆς κ. Δραγοῦμη. Μὰ οὔτε τὸ γραμματικὸ τῆς μέρος εἶναι πιὸ γερό,

ἀφοῦ γιὰ δεῖγμα τῆς γλώσσας ἀνθρώπου διαβασμένου παραφράζει τὸ : Ἄποκ. 7. 1 σέ : ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης οὔτε ἐπ' οὐρανὸς δέχθῃ κανοντας μ' αὐτὸ τὸν τρόπο τὸ δυστυχισμένο τοῦτον ἄνθρωπο νά λήθῃ : ἵνα-οὔτε.

Ἡ κ. Δραγοῦμη μᾶς δίνει δέκα τέτιες παράφρασεις ἀπ' τὴ Νέα Διαθήκη καί τις συγκρίνει μέ τὰντίστοιχὸ τους πρωτότυπο κείμενο. Ὁ παραλληλισμὸς μποροῦσε νά δείξῃ, ὅπως σκοπεῖ νά δείξῃ, θαυμαστὴ ὁμοιότητα τῆς γλώσσας τῆς Νέας Διαθήκης καί τῆς γλώσσας ἀνθρώπου διαβασμένου τῆς ἐποχῆς μας· ἀλήθεια, μποροῦσε γλωσσολογικὰ νά μᾶς δείξῃ πὼς εἴμαστε σχεδὸν στάσιμη ἡ γλῶσσα κάπου δυὸ χιλιάδες χρόνια. Μὰ γιὰ τί τάχα νά σταθοῦμε στὴ Νέα Διαθήκη; Σὰ δεχτοῦμε τὴν παραφραστικὴ ἀρχὴ πού ἀκρολοῦθησεν ἡ κ. Δραγοῦμη εἶναι πολὺ εὐκόλο τὸν Ὀμηρικὸ λόγον νά τόνε φέρομε στὰ χρόνια μας. Ἡ ἀρχὴ αὐτὴ, ἂν ἐφαρμοζότανε στοὺς πρώτους δυὸ στίχους τῆς Ἰλιάδας, θά μᾶς εἶδνε τὰκόλουθα :

Μῆνιν ἄειδε θεὰ — Τὴν ἀπολυμένην ἄδε, θεὰ Πηλεΐαδα Ἀχιλλεύς — τοῦ Πηλεΐαδου Ἀχιλλεύς ὀλομένην, ἡ μυρία — ἡ εἶθηκε μυρία ἔλγη Ἀχαιοῖσ' ἄλγε' εἶθηκε — εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς.

Ἄν μποροῦσε ὁ Ὀμηρὸς νά μᾶς ξανακοπιάσῃ, θᾶλεγε πὼς βρίσκεται σχεδὸν μεταξύ σέ παλιούς του φίλους.

Θὰ συμβουλέψω τὴν κ. Δραγοῦμη νά ὑποβάλλῃ τὸ ἄρθρο της στὴν ἐξέταση φιλικῆς τῆς προσώπου εἰδικῆς στοῦ ζήτημα. Θὰ δῆ τότες ξάστερα πὼς τὸ λεξικὸ καί γραμματικὸ του ὕλικὸ χρειάζεται ἀναθεώρηση πέρα γιὰ πέρα.

Ἦ ἔχει μολαταῦτα τουλάχιστο ἓνα φημεῖο πού ἔχει σοβαρὸ χαρακτῆρα στὴ διατριβὴ αὐτὴ. Εἶναι ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ δημοτικὴ Ἑλληνικὴ παριστάνει ἓνα βάρβαρο μίγμα Ἑλληνικῆς, Τούρκικης καί Ἀρβανίτικης γλώσσας—μιά γνώμη πού τὴν ἔχουν δυστυχῶς οἱ πειότεροι ἀπ' τοὺς συμπολίτες μου καί πού προξένησε ὡς τώρα ἀλογάριαστη ζημιὰ. Τώρα, ἂς δοῦμε τί λένε οἱ εἰδικοί ἐπιστήμονες. Σήμερα διάβαξα μιὰ πραγματεία τοῦ καθηγητῆ Moulton γιὰ τὴν «Ἑλληνικὴ γλῶσσα στὴν ὑπερσοία τοῦ Χριστιανισμοῦ». Βρίσκεται μέσα στίς «Ἐναίσιμες διατριβές πού ἔγιναν ἀπὸ μέλη τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Μάντσεστερ κατὰ τὸ 1904—5». (Manchester: The University Press). Ὁ καθηγητῆς Moulton λείει στὴ σελ. 166 : «Ἡ περιφρονημένη αὐτὴ γλῶσσα εἶναι ἡ κληρονομία ἀδιάκοπης ἐξέλιξης πού βασταίει ἀπ' τὸν Ὀμηρὸ, ἀπὸ πρὶν τρεῖς χιλιάδες χρόνια, καί φτάνει μέσο τῆς κλασικῆς, τῆς Ἑλληνιστικῆς, τῆς Βυζαντινῆς, καί τῆς Μεσαιωνικῆς ἐποχῆς ἴσα μέ τις μέρες μας». Καί πάλι στὴ σελ. 167 : «Μάθαμε ἀρκετὰ γιὰ νά δείξουμε πὼς τὸ κάθε τι πού βρίσκεται στὴ σημερινὴ μιλιμένη Ἑλληνικὴ κρατάει ἀπ' τὴν Ἑλληνικὴ πού μιλοῦτανε πρὶν δυὸ χιλιάδες χρόνια». Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐποψὴ ἡ δημοτικὴ Ἑλληνικὴ μπορεῖ νά θεωρηθῆ ὡς θησαυρὸς πολῦτιμοι παγκόσμιας σημασίας. Μ' ἀλλοίμονο! σκληρὴ μοῖρα ἐμπιστεύτηκε τὴ φύλαξή της σ' ἀνθρώπους πού θαρροῦνε ντροπὴ τὸ ἔργο αὐτὸ καί χαίρουνται γιὰ τὴν καταστροφὴ της.

Μένω κτλ.

Δίβερπουλ

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

ΣΤΗΝ ΠΕΡΑΣΜΕΝΗ ΜΟΥ ΑΓΑΠΗ

Εἶταν νύχτα φεγγαρόφωτη. Θυμάσαι πού καθόσουνα στό παραθύρι καί περνοῦσα ἀπὸ κάτω καί τραγουδοῦσα τὸ τραγοῦδι· κείνο τ' ὄμορφο πού καί σήμερα ἀκόμα ἔμα τὸ θυμηθῶ μοῦ ραγίζει τὴν καρδιά, πού καί σήμερα μέ κάνει νά κολυμπῶ στὰ δάκρυα ;

Κάπου καί κάπου νά βρεθῆ
κάπου καί πού νά λάχῃ
κοπέλλα μέ ξανθὰ μαλλιά
καί μαῦρα μάτια νάχῃ...

Σήκωσα τὰ μάτια μου ψηλά καί σ' εἶδα κι' ἀνεστεινάξα... Σέχασες τὰ λόγια σου ;

«Εἶν' ὄμορφο τὸ τραγοῦδι σου, παληκάρη, κι' ὄμορφο τὸ τραγοῦδάς» Αὐτὰ δὲ μοῦπες μ' ἔνα ἄχ! πού βγήκε βαθεῖα ἀπὸ τὰ πονεμένα σου τὰ στήθια;

Σάν πού λυγίεται λεύκα ἀπ' τὸν ἄνεμο, ἔτσι καί σὺ τὸ πλαστερὸ κορμί σου λυγίσεις, πρόβαλες σὰ νεοραῖδα τ' ὄμορφο σου κεφαλάκι καί τὸ μισὸ σου τὸ κορμί, ἀπλώσες τὰ παγοκρούσταλλα χερᾶκια σου καί τραβήξες ἀπὸ τὰ οὐμασμένα στήθια σου, πού χαῖδευαν τοῦ παναθύρι τὸ σανίδωμα, ἓνα τριαντάφυλλο καί μέ τὰ χιονολευκασμένα χερᾶκια σου μοῦ τῶριζες. «Κράτα το, μοῦπες, κράτα το καί ξέρε πὼς κρατᾶς ἐμένχ. Βλᾶ' το μέσ στον κόρφο σου καί ξέρε πὼς μ' ἔχεις μέσ στὴν ἀγκαλιά σου».

Τὸ μύρισα... μέ πόνο τόφερα στὰ φλογισμένα μου τὰ χεῖλια... τὸ φίλησῃ καί τῶβαλα στόν κόρφο μου... «Σάν πού μουρζιζε τὸ τριαντάφυλλο αὐτὸ, μοῦ λές, ἔτσι μουρζιζε καί ἡ νιότη μου· μύρισε το, μύρισε το πιὸ καλά. Σάν ξεχάσῃς τὴ μυρωδιά του θά ξεχάσῃς καί τὴν ἀγάπη μου. Μύρισε το, μύρισε το πιὸ καλά γιὰ νά θυμᾶσαι τὴ μυρωδιά του παντοτεινᾶ».

Τραβήχτηκες πιὸ μέσα γιὰ τὴν ὥρα κείνη ἓνα τρομαχτικὸ πουλί γέμισε τὸν ἀέρα μέ τὸ παράπονό του. Τραβήχτηκες καί μοῦπες φοβοῦμαι αὐτὴ τὴ φωνή. Καί σοῦπα· εἴμαι κοντὰ σου.

Πρόβαλες τώρα πιὸ πολὺ. Τὴν ὥρα κείνη τ' ἄστρο τῆς νύχτας εἶχε ζετρωπώσει ἀπὸ ἓνα μαῦρο σύννεφο πού τόκρυπτε κ' ἔριξε τίς ἀχτίνες του ἀπάνω σου. Εἴσουν ντυμένη στ' ἄσπρα καί τώρα φάνηκαν χρυσά. «Εἶσαι νεοραῖδα, σοῦπα, εἶσ' ὄμορφη, χρυσό μου» καί σὺ μ' ἓνα γλυκὸ χαμόγελο πού σιγαλὰ σιγαλὰ ἀνέβαινε στ' ὄμορφο σου προσωπάκι· «Γεννήθηκα γιὰ σένα τόσο ὄμορφη, μοῦ λές, καί, γιὰ σένα».

Εἶδα πὼς τὴν ὥρα κείνη ἡ καρδιά σου δυνατὰ χτυποῦσε κι' ἀνεβοκατεβαζε καί φούσκωνε τὰ στήθια σου καί χλωμαίζε τὸ πρόσωπό σου. Κατάλαβα πὼς δυνατὴ φωτιὰ ἔκαιγε μέσα σου, φωτιὰ πού δὲ σβύνει μέ νερὸ, φωτιὰ πού καίγει καί δὲ φαίνεται. Κατάλαβα ἀπὸ τί ἔπασχες...

«Δὲν κατεβαίνεις κάτω;» σοῦπα.

«Μμ... θέλω, μὰ φοβοῦμαι», μοῦπες...

Ἐνας κρότος βικατικῆς περπατηζιάς πάνω σὲ πετροστρωμένο δρόμο τάραξε τὴ μοναζιά· «θὰ φύγω, μοῦπες, κ' αὔριο τὸ βράδυ στό γιαλό». Μὲ καληνύχτισες. «Γλυκὸ ὕπνο κι' ὄνειρα γλυκά», σοῦπα κι' ἀπὸ μακρὰ μέ τὸ λαφρὸ τοῦ μπάτη φύσημα σοῦστεῖλα τὸ πρῶτο φλογερὸ μου φίλημα...

*

Ὁ ἥλιος ἄρχισε γοργὰ νά τρέχῃ πρὸς τὴ Δύση· σὲ λίγη ὥρα θά κρυβότανε πίσω ἀπὸ τὰ μαῦρα τὰ βουνὰ καί θά κοιμοῦτανε σὲ βαθύ ὕπνο ἀποσταμί-

νος ἀπὸ τὸ δλοήμερο τρίξιμό του, γιὰ νὰ ξαναρχί-
ση πάλιν αὔριο πρωί-πρωί με τὴ δροσιά τὸ ταχτικό
του δρομολόγιο.

Κατέβηκα τὸ βράδυ κείνο στὸ γιαλὸ με κάποια
μυστικὰ χαρὰ... Δὲ σὲ βρῆκα... Στάθηκα δλόρ-
θος καὶ γύρισα θολὰ πιά τῶρα ἀπ' τὴν καμὸ τὰ
μάτια μου. Ἀχ! δὲ σ' εἶδα... Κάθισα στὰ φύκια
πάνω στὴν ἀκρογιαλιὰ κι' ἔρριξα μακριὰ τὸ μαυρι-
σμένο μου τὸ μάτι στὴ θάλασσα ποὺ ἔχνιζε ἀπ' τὴν
δλοήμερη τοῦ ἡλίου ζεστασιά. Οἱ νυχτερίδες ἀρχίσα-
νε νὰ φτερουγίζουν γύρω μου, ὁ ἀστραφτερός γιαλὸς
ποὺ εἶταν γαλαζιὸς καὶ ἀτάραχος ἀρχισε νὰ κἀνη
ζαρωμάδες καὶ ἀφρούς, ὁ μπάτης δλοένα ἐπαιρνε
ἀπάνω του. Μοῦ φάνηκε πὼς ἄκουσα περπατηξιά.
"Ἀχ! γελάστηκα... δὲν εἶτανε... λίγο παρὰ πέρα
σφύριζε ὁ ἀγέρας ἀνάμεσα στὶς καλαμιές ποὺ εἶταν
δλοτρόγυρα σ' ἓνα δρμητικὸ ποτάμι. Δὲν ἀπατή-
θηκα...

Δὲν εἶταν μοναχὰ ὁ μπάτης ποὺ λυγοῦσε τίς
θεόρατες κορφές καὶ βογγολογοῦσε μὲς στὶς κουφάλες
καὶ χάνουνταν μακριὰ με μουγκρητὰ, εἶταν καὶ τὸ
βοητὸ ποῦβγαζε δλοένα τὸ ποδόγυρο τοῦ φουστα-
νιοῦ σου ποὺ σέρνονταν στὴ γῆς καὶ τῆς λαορῆς περ-
πατηξιάς σου τὸ φύρ... φύρ...

Καὶ τὴν ὥρα κείνη ἀκόμα τὴν ξέχασες;
Θυμάσαι; ὅταν τρεχάτος σ' ἀρπάζα καὶ σέφιζα
στὰ στήθια μου, μὰ γερά, πολὺ γερά στὰ πονεμέ-
να μου τὰ στήθια, καὶ με γλυκόδαλο φωνὴ στ' αὐ-
τιά σου μέσα τραγουδοῦσα

Ἐχεις μαῦρα μάτια
καὶ ξανθὰ μαλλιά
ἂν ποτὲ σὲ χάσω
θὲ νὰ μὴ ζῆσω πιά!..

Θυμάσαι καὶ κάτι ἄλλο ποὺ σοῦ εἶπα; Σοῦδει-
ξα κάποιον ποτάμι κει κοντὰ ποὺ κατέβαινε δρμητικὸ
με μουγκρητὸ καὶ βοητὸ κι' ἀφρισμένους καταράχτες
καὶ σοῦπα;

«Τὸ γεφύρι αὐτὸ ποὺ περνοῦνε ἀπὸ τῶνα μ' ἄρος
στ' ἄλλο, τὸ βλέπεις;» Δὲ μίλησες. «Τὸ γεφύρι αὐτὸ
μοιάζει με τὴν ἀγάπη ποὺ τὴ μὴ καρδιὰ ἐνώνει με
τὴν ἄλλη. Ἀπ' τὴ μὴ μόνο τὴ μεριὰ τὰ ξύλα
ἀλαργάρουν, τὸ γεφύρι κρημνίζεται καὶ φέρνεται με
τὸ δρμητικὸ ποτάμι καὶ μετ' αὐτὸς διαβάτες του κάτω
κει στὸν τάφο ὄλων τῶν νερῶν τῆς γῆς. Ἀπ' τοὺς δύο
μας ὁ ἓνας ἄμα μακρυθῆ ἢ ἀγάπη μας θὰ μαραθῆ,
ἢ φωτιά ποὺ καίγει μέσα μας θὰ σβύσῃ.» Τὰ ξέχα-
σες κι' αὐτὰ;

Θυμάσαι τί μοῦ εἶπες; θὰ ἐρκιστοῦμε δῶ γιὰ
ἔρωτα παντοτεινὸ. Τὸν ἔρκο τὸν κάναμε. Μὰ σὺ,
ἄπιστη, τονὲ πάτησες. Τὸ λόγο σου δὲ βῆσατ' ἔξω. Τὰ
βαρυάναστενάγματά μου δὲν ἔρχονται βαθειὰ μὲς
στὴν καρδιὰ σου σὰ φῆδια φαρμακερὰ;

"Ἀπιστη! Τὰ μάγουλά σου εἶναι λερωμένα ἀκό-
μα ἀπ' τὰ φιλήματά μου με λέρες ποὺ με νερὸ καὶ
με σαποῦνι δὲ βγαίνουν, ποὺ φτάνουν βαθειὰ ἴσια με
τὴν καρδιὰ, ποῦναι γραμμένες μες στὰ μάτια σου
καὶ τίς διαβαζ' ὁ κόσμος.

"Ἀπιστη! Τὶς φεγγαρόφωτες τίς νύχτες ποὺ ξε-
νυχτῆς σ' ἄλλοι τὴν ἀγκαλιὰ, δὲν ἔρχεται κανὴ
ποῦλι, καμιά κουκουβάγια παρδαλὴ, νὰ γεμίση με
τίς τρομαχτικὲς φωνές τῆς τὸν ἀγέρα, νὰ σοῦ θυμίσῃ
τὴ πρώτη μας συνάντησιν καὶ νὰ σὲ κἀνη νὰ πεταχ-
τῆς ἀπ' αὐτενοῦ τὴν ἀγκαλιὰ;

Τῶρα ἔρχεται στὸ νοῦ μου... Σὰν ξεχάσῃς τὴ
μυρωδιὰ θὰ ξεχάσῃς καὶ τὴν ἀγάπη μου. Μαράθη-
κε τὸ τραντάφυλλό σου... ἢ μυρωδιὰ του χάθηκε

γιατί καὶ ἡ ἀγάπη σου ἄλλοῦ πέταξε... μὰ τὴ
μυρωδιὰ ποῦβγαζε τότες τὴ θυμοῦμαι τὴν ἀγάπη
σου μόνο ξέχασα, τὰ ὄνειρά μου δὲν ἀγκάλιασα, κού-
φιος εἶταν οἱ λαχτᾶρες μου.

Τὰ μάτια μου πονέσανε ἢ φωνὴ μου βράχιασε
τὸ πρόσωπό μου χλώμιασε τὸ στόμα μου πιά δέ-
θηκε...

Παπάδο (Γέρας)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΦΛΙΩΤΗΣ

ΜΕΡΙΚΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Ἀπάντησιν στὸ Πολιτικὸ Γράμμα τοῦ κ. Θ.

Μόναχο 24)7 Ὀκτωβρίου 1906.

Ἀξιότιμε Κύριε Διευθυντὴ τοῦ Νουμά.

στὴν Ἀθήνα.

Με μεγάλη εὐχαρίστησιν βλέπω πὼς ὁ Νουμάς
ἀρχινᾷ νὰ δημοσιεύῃ ἀπὸ τὸ φύλλο 211 τὰ πο-
λιτικὰ γράμματα τοῦ κ. Θ. Τέτοιου εἶδους γράμ-
ματα χρειάζονται σὲ στιγμὴν ποὺ τὸ ἔθνος μας βρι-
σκεται σὰ βάρκα ἀκυβέρνητη στὴν ἀγριεμένη σημε-
ρινὴ πολιτικὴ θάλασσα

Ἐχωρίζουν τοῦτα ἀπὸ τὰ συνηθισμένα ἄρθρα
ποὺ γράφουν οἱ φίλοι μας συντάχτες τῶν ἀθηναϊκῶν
ἐφημερίδων, ποὺ τόσο καλὰ τοὺς περιγράφει στὸν
ἀριθ. 209 τοῦ Νουμά ὁ ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟΣ. Καθὼς
πολὺ σωστὰ λέει ὁ κ. Θ. ἡ κακοδοκίμοια τοῦ ἔθνους
ὀφείλεται στὴ δῆθεν ἀνώτερη τάξιν. Λέω δῆθεν
ἀνώτερη τάξιν γιατί δὲν ἔχει οὔτε οἰκογενειακὴ πα-
ράδοσιν, οὔτε ὅμως κ' ἐθνικὴν. Οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἀπο-
τελοῦν τὴν καθὼς εἶπα δῆθεν ἀνώτερη τάξιν δὲν
ἔχουν οἰκογενειακὴ παράδοσιν γιατί ντρέπονται γιὰ
τὴ λαϊκὴ τους καταγωγὴν, τὸ φέσι καὶ τὴ βράκα
τοῦ πατέρα τους ποὺ δὲν εἶταν ντιστεγγέ.—Μὴ
γνωρίζοντας πὼς πρέπει νὰ πρωτεύῃ ἢ ἠθικὴ μόρ-
φωσιν τῆς διανοητικῆς, ἀναβαίνοντας τὴν κοινωνικὴν
βαθμίδα, συγκεντρῶνουν ὅλη τους τὴ φροντίδα στὸ
πὼς νὰ ξέρον νὰ φέρονται στὰ σαλόνια. Με τέτοια
ἐπιπόλαια ἀνατροφὴ δυστυχῶς μόνο χαραχτήρα δὲ
σχηματίζουν.

Ἐθνικὴ παράδοσιν δὲν ἔχει ἢ ἀνώτερη τάξιν,
καθὼς ἀρχίζει νὰ μὴν ἔχη κι' ὁ λαὸς μας, γιατί με
τὴν ἀνατροφὴν ποὺ λαβαίνουμε καὶ με τὴν ἀγωγὴν
ποὺ οἱ δάσκαλοι δίνουν στὰ σχολεῖά μας καὶ μ' ὅλη
τὴ σοφία ποὺ μαθαίνουμε, λησμονοῦμε τὸ τοῦ Ἀ-
ριστοτέλη:

Εὐγενὲς μὲν τὸ ἐξ ἀγαθοῦ γίνουσι, γενναῖον δὲ
τὸ μὴ ἐξισταμένον ἐκ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως.

Τὸ σύστημα αὐτὸ τῆς ἀνατροφῆς ἀρχισε νὰ
δίνεται στὸ ἔθνος μας στοὺς χρόνους τῆς ἀπὸ τοὺς
φράγκους κατάχτησιν τῆς Πόλης, ἀπὸ τὸ 1206 δη-
λαδῆ. Με τέτοια ἀνατροφὴ ντρέπονταν τὸ βωμιο-
πουλο τὴ γλώσσα του καθὼς καὶ τὴν πατρίδα του,
καὶ ἐπειδὴ πολὺ ὀλίγα σχολεῖα εἶταν τότε, λίγοι
εἶταν κείνοι ποὺ λάβαιναν τέτοια ἀνατροφὴ κ' ἐπὶ
λίγοι εἶταν ἐκεῖνοι ποὺ ντρέπονταν τὴν πατρίδα
τους καὶ τὴ γλώσσά τους. Ἀλλὰ ἂν καὶ λίγοι, ἀρ-
κετοὶ εἶταν γιὰ νὰ φτιάσουν τὴν καθαρεύουσα.
Σήμερα με τόση πρόοδον ἐπροόδεψε καὶ τὸ ὠραῖο σύ-
στημα τῆς ἀνατροφῆς μας καὶ ἀποτέλεσμα τῆς τε-
λειοποιήσεως εἶναι πὼς τὸ παιδί ποὺ λαβαίνει τέτοια

ἀγωγή οὔτε τὸν τόπον του μπορεῖ ν' ἀγαπήσῃ κα
πολὺ λιγώτερον νᾶχη κανένα ἰδανικὸ γιὰ τὴν τα-
λαίπωρη πατρίδα του. Καὶ σήμερα καθὼς καὶ τὸ
1206 μαθαίνει ὁ μαθητὴς νὰ ντρέπεται ποὺ ἀνήκει
σὲ τέτοιο μικρὸ ἔθνος ποὺ καὶ τὸ σιχαίνεται.
Ἔτσι σιχαίνεται καὶ τοὺς δμοέθνοους του ποὺ τοὺς
περιφρονεῖ καὶ πρὸς τοὺς ὁποίους δυσπιστεῖ, καὶ ἄμα
εἶναι στὸ ἐξωτερικὸ τοὺς ἀποφεύγει. Με τέτοια ἀνα-
τροφὴ καυχέται ποὺ δὲν ἔχει ἑλληνικὴ ἀνατροφὴ
πολὺ λιγώτερον ρωμαϊκὴ, ἀλλὰ εὐρωπαϊκὴ,
πραγματικῶς ὅμως ἔχει φραγκολεβαντίνικη χωρὶς νὰ
ξέρῃ ποὺ ἐκείνους ποὺ λαβαίνουν τέτοια ἀνατροφὴ
τοὺς περιφρονοῦν καὶ τοὺς λένε ποντίκια.

Τέτοια ἀνατροφὴ δὲν μπορεῖ νὰ σχηματίσῃ, παρὰ
ἀνθρώπους διεφθαρμένους χωρὶς κανένα αἰσθημα με
φοβερὸ ἐγωισμό ποὺ δὲ μποροῦν ν' ἀποβλέπουν
παρὰ στὸ ἀτομικὸ συμφέρον. Τέτοιοι εἶναι οἱ πολι-
τευόμενοι μας με μερικὲς ἐξαιρέσεις. Ἐξαιρεῖται: κι'
ὁ φίλος ἀναγνώστης. Γι' αὐτὸ πᾶμε κατὰ διαβό-
λου. Με τέτοια ἀνατροφὴ ὁ λαὸς μας ἀπόχτησε κ'
ἓνα δεύτερο Θεὸ κ' ἐπὶ ἔχει δύο Θεοὺς. Τὸν ἓνα
τὸν πραγματικὸν, τὸν Ὑψίστον, τὸν βλαστημᾶ καὶ
τὸν βρίζει κάθε ὥρα καὶ στιγμὴν, τὸν ἄλλον ὅχι
μόνον τὸν εἰσέβεται, τὸν θαυμάζει, τὸν φοβάται καὶ
τὸν λατρεύει, ἀλλὰ δέχεται ὅτι κι' ἂν τοῦ ἐρθῇ ἀπ'
αὐτὸν ὅσο κακὸ καὶ βρώμικο πράγμα κι' ἂν εἶναι. Ὁ
δευτέρος τοῦτος Θεὸς εἶναι ἡ Εὐρώπη. Κ' ἐπὶ λοιπὸν
ντρέπομαστε τὸν ἑαυτὸ μας, τὸ ἔθνος μας, τὴν οἰ-
κογενεῖά μας, τὸνομά μας, τὴν ὑπαρξήν μας. Γι'
αὐτὸ σὰ μὴ τάξιν μεσιτῶν (ποὺ εἶνε περιττὸ νὰ κα-
θορίσω) ἐξαρνίζομαστε πρὸς τὸν εὐρωπαϊὸν ποὺ
μας περιφρονεῖ κι' ὅς εἶναι τοῦτος ἀγύρτης, τυχο-
διώκτης ἢ καὶ κάτι χειρότερον. Βλέπουμε πὼς ἀλ-
λάζουμε τὸνομά μας γιατί θαρροῦμε πῶς εὐγενικὸ
νᾶχη κανένας φραντζέζικον ἢ ἐγγλέζικον ὄνομα. Δυ-
στυχῶς αὐτὸ γίνεται καὶ στὴν τάξιν ἐκείνη ποὺ ἀ-
νάλαβε νὰ ποδηγετήσῃ τὸ ἔθνος, στοὺς φημεριδο-
γράφους δηλαδῆ, ποὺ νομίζουν, φαίνεται, πὼς γίνον-
ται λιγώτερον ἐπιπόλαιοι ἢ λιγώτερον ἀγράμματοι
ἂν ὑπογράφουν τὸ ἄρθρον τους μ' ἓνα ξενικὸ ὄνομα.
Κ' ἐπὶ βλέπουμε τὸ Γιάννη Μπακαλίδην νὰ λέγε-
ται καὶ νὰ ὑπογράφεται Τζὸν Γκρόσσερσον καὶ τὴν
ἀδερφήν του Μαδεμοαζελ Βιλεγεμῖνα, Σόνια κλπ.
κλπ. Σιχαίνομαστε τὸν τόπον μας, καὶ ἄμα μπορέ-
σομε νὰ τὸ κατορθώσομε φεύγουμε γιὰ τὴν Ἀ-
θήνα καὶ πρὸ πάντων γιὰ τὴν Εὐρώπην ὅπου. ἂν δὲν
καταφέρουμε νὰ περάσομε γιὰ ξένοι, ἀποφεύγομε
ὅσο μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς εἴμαστε ρωμιοί. Με
τέτοια εὐρωπαϊκὴ ἢ μᾶλλον φραγκολεβαντίνικη ἀνα-
τροφὴ καὶ με τέτοιο δεύτερον Θεὸν παραδίδουμε
ὅτι ἔχομε καὶ δὲν ἔχομε στὶς «Εὐρώπες» τόσο
στὴν ἐσωτερικὴν πολιτικὴν (δημόσια ἔργα, τράμ, κλπ.
κλπ.) ὅσο καὶ στὴν ἐξωτερικὴν. Ἀλλὰ γιὰ τοῦτα
κατόπιν. Σὰν τὰ γόθα ἢ μούλικο στὸρφανοτροφεῖον,
μαθαίνουμε πολλὰ πράγματα μὰ δὲ μαθαίνουμε τί-
ποτις γιὰ τὸν πατέρα μας καὶ τὴ μάνα μας. Μπο-
ρεῖ τὸ μυαλό μας νὰ νᾶναι παραγιομισμένον με γνῶσες,
ἀλλὰ βέβαια ποὺ καὶ ἡ ψυχὴ μας εἶναι παραγιομι-
σμένη ἀπὸ τίκιρες ποὺ ἀνήκουνε στὸ μικρὸ τοῦτο
ἔθνος, στὸ βρωμορωμαϊκὸ ὅπως λέει καὶ παναλα-
βαίνει ὁ κάθε δημοδιδάσκαλος, ὁ κάθε ὑπάλληλος
ποὺ ἔχει ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλιν του τὸ σπαθί
τοῦ Δαμοκλή ποὺ ὁ κάθε παλιοτραμποῦκος, ὁ κάθε
παλιοβουλευτὴς βαστάει. Πὼς εἶναι δυνατὸ νᾶχομε
χαραχτήρα, ν' ἀγαποῦμε τὴν πατρίδα μας; ν' ἀ-
γαποῦμε τὸ λαὸν μας ποὺ κανένας μας δὲ γνωρίζει;
Με τέτοια φραγκολεβαντίνικη ἀνατροφὴ δὲν μπορεῖ

νά γίνη κανείς μας παρά σάν τους πολιτευομένους μας πού μᾶς ἔφεραν στή σημερινή κατάσταση, οἱ ἀναθεματισμένοι κι' ἄς τους λέμε κι' ἀειμνήστους. Ὑπάρχουν κ' ἐξαιρέσεις· ἄς ἐλπίζουμε τούλάχιστον.

★

Ὁ κ. Θ. ἀποδίδει τῇ σημερινῇ κκοδαίμονιά καὶ στοὺς Τούρκους τοὺς καταχτητές. Λέει τάκόλουθα.—'Ἀλλὰ οἱ Τούρκοι, ὁ ἀναρχικώτερος τῶν βαρβάρων λαῶν, γκρεμίζει τὸ Βυζάντιο καὶ τοὺς νόμους καὶ σπταίνει στὴν Ἑλλάδα τὴν Ἀσιατικὴ ἀναρχία καὶ ἀπὸ τοὺς Τούρκους κληρονομοῦμε καὶ μᾶς τὴν κοινωνικὴ ἀσυστασία —.....θᾶναι λ. χ. ἀλλιῶς πολιτισμένοι οἱ Οὐγγαροὶ ἢ οἱ Τσέχοι, δταν χωριστοῦν ἀπὸ τὴν Ἀσριατικὴ κυριαρχία παρὰ δ, τι ἐμεῖς ἅμα ἐδιδάξαμε τοὺς τούρκους.

Πρὶν νὰ διαπραγματευθῶ τὸ σημεῖο τοῦτο τοῦ Πολιτικοῦ Γραμματέου τοῦ κ. Θ. πρέπει νὰ πῶ πρῶτα πὼς πέρου ἢ πρόπερου θέλησα νὰ ἐξηγήσω σὲ κάποιον πού καταγίνεται σὲ φιλολογικᾶ, πὼς οἱ Τούρκοι τῆς Τουρκίας οἱ Ὀσμανλῆδες δὲν εἶναι πραγματικοὶ Τούρκοι. Σ' αὐτὸ ἀπάνου μ' ἔβρισε, πρᾶμα πού μ' ἔκαμε ν' ἀπορήσω γιατί ἔμαθα πού οἱ ἐπιστήμονες δὲ βρίζουν ἀλλὰ σκέφτονται καὶ μελετοῦν, πρὸ πάντων δταν πρόκειται γιὰ κάτι πού δὲν τὸ μελέτησαν. Δεύτερο νομίζω εὐκαιρο νὰ παραθέσω τὴν ἀκόλουθη σκέψη τοῦ Γεωργίου Παχυμέρη (Ἐκδ. Μιγνὲ σελ. 446) πού ἀνκφέρεται σ' ἔπιον γράφει γιὰ ἱστορικὰ ζητήματα, καὶ τόσο περισσότερο θέλω νὰ θυμίσω τὴ σκέψη τούτη πού πρόκειται γιὰ ζητήματα τοῦ ἔθνους. Λέει λοιπὸν ὁ Παχυμέρης σὲ Κεφ.—*Προοίμιον τοῦ ἔπιον γράφου καὶ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων—Περὶ Μιχαὴλ Παλαιολόγου* «.....Ἐπειδὴ γὰρ τὰ ὑποδύηποτε πραχθέντα ἐστὶ μὲν καὶ διεξιέναι, οἷς δὴ καὶ λέγειν βουλομένοις ἐστίν, ἐστὶ δὲ καὶ ἐκ ἄρητα, μὴ ἀνάγκης ὑπόουσης, νικᾷ κατ' ἐμὴν γνώμην τὸ σιωπᾶν ἢ τὸ λέγειν ἄλλως ἢ ὡς ἐπράχθησαν, καὶ κρεῖττον δὴπου τοῖς ἀκούουσι τὸ μὴ μανθάνειν ἄλλως ἢ ὡς ὄντως ἱστορία βούλεται, ὡς ἐκείθεν μὲν τῆς ἀπλῆς εἰσαγομένης ἐκείνοις ἀγνοίαι, ἐξ ἧς οὐ μῶμος προστρέβεται, ἐντεῦθεν τῆς διπλῆς, ὡς τὸ μὴ εἰδέναι συμβαίνειν τῶν εἰδέναι οἰόμενον οὐ δὴ καὶ χειρὸν οὐδέν.....»

Φαίνεται πὼς ἐκείνοι πού διδάξανε σὲ ἔθνος μας τὴν ἱστορία του δὲν ἔλαβαν ὑπ' ὄψη τὴ σκέψη τούτη κ' ἔτσι βλέπουμε σὲ μυαλό μας, καθὼς καὶ σὲ μυαλό πολλῶν πού σέβομαι γιὰ τὴν παιδεία τους μιὰ μεγάλη σύγχυση, ἓνα χάος. Νομίζουν πὼς οἱ Ὀσμανλῆδες εἶνε πραγματικοὶ Τούρκοι, ἀνακατώνουν Τούρκους μὲ Κούρδους καὶ Ἀράπηδες μὲ Μογγόλους, θρησκείες μὲ φυλὲς καὶ σ' ὅλα αὐτὰ μιὰ μπερδεψιά στὶς χρονολογίες. Πολὺ δύσκολο εἶναι νὰ ἐκλείψη τὸ χάος καὶ ἡ σύγχυση, τόσο πὲρ δύσκολο πού βλέπουμε μερικὸς ἐπιστήμονες πού ἀντὶ νὰ μελετήσουν ἐπιμένουνε στὶς θεωρίες πού γεννήθηκαν ἀπὸ τὶς στρεβλὲς παραδόσεις πού βασίζονται ὄχι μόνον στὴν ἀμάθεια(*) καὶ σὲ θρησκευτικὸ φανατισμὸ, ἀλλὰ σὲ

Σημ. Καὶ πὼς νὰ μὴ ὑπάρχη ἀμάθεια σὲ ζήτημα τοῦτο; Ἐξήγησα σ' ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα τῆς Ἀθῆνας καὶ ὄχι μόνον δὲ βρήκα ν' ἀγοράσω κανένα βιβλίον τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς ἀλλὰ οἱ βιβλιοπῶλες δὲν ἔφεραν οὔτε τα ὀνόματα τῶν συγγραφέων ἐκείνων καὶ ἀποροῦσαν σὰ νὰ τους ζητοῦσα συγγράμματα τῆς κινεζικῆς φιλολογίας καὶ μάλιστα ἓνας εἰρηνοδίκης πού παρεβρισκότανε δταν ἄκουσε νὰ πῶ πὼς τὰ βιβλία αὐτὰ βρίσκονται στὴν Πατρολογία, ἀπάντησε πὼς κι' αὐτὸς πού καταγίνεται μὲ τὴ φιλολογία δὲν ξέρει αὐτὴν τὴν **Πατρολογία** = Φιντασθῆτε ἀμάθεια νὰ λέη τὴν Πατρολογία παντρολογία !!!

συμφέροντα ἀτόμων καὶ ἔθνων. Ἄς δοῦμε τώρα τί λέει ἡ ἱστορία καὶ πρῶτα ἡ ἔθνολογία. Ἡ ἔθνολογία λέει πὼς οἱ πραγματικοὶ Τούρκοι ὄχι μόνον δὲν εἶναι ὁ ἀναρχικώτερος τῶν βαρβάρων λαῶν, ἀλλὰ εἶναι, πειθαρχικώτερος ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους βαρβάρους καὶ πολιτισμένους (βλέπε Rubruquis Lazare de Pharg κλπ.) αὐτὸ λένε οἱ χρονογράφοι πού ἔγραψαν τὴν εἰσδρομὴ τῶν Τούρκων τὸ 1241-1242 στὴν Εὐρώπη, δταν σ' ἐξῆ μόνον μῆνες κατασύντριψαν τοὺ στρατοὺς Ρουσίας, Πολωνίας, Σιλεσίας, Γερμανίας καὶ Οὐγγαρίας. Οἱ λαοὶ πού ἀποτελοῦσαν τὴ φυλὴ τῶν Τούρκων σ' ἐποχὴ πού μὲ μόνη περιουσία τ' ἔλογα τους καὶ τὰ ὄπλα τους, κυριαρχοῦσαν στὶς στέπες τῆς Ἀσίας, μὲ τὴν ἴδια λέξη ἐκφράζουν τὶς δύο ἔνοιες πολιτισμὸ κ' ὑπακοή. Πολιτισμὸς λένε οἱ Τούρκοι, τοὺς ὁποῖους δὲν πρέπει νὰ συγχέουμε μὲ τοὺς Ὀσμανλῆδες, εἶναι ὑπακοή σὲ —Γιασάκ— (Yassak) δηλαδὴ στὸν κανονισμὸ. Οἱ λαοὶ πού καταχτήθηκαν ἀπὸ τοὺς πραγματικοὺς Τούρκους σύμφωνα μὲ ὅσα οἱ ἱστορικοὶ καὶ χρονογράφοι τῆς ἐποχῆς λένε (βλέπε Guirakos) δὲ φοβοῦνται τὶς ὀρεξες καὶ τὶς ἀπαιτήσεις τοῦ κυριαρχοῦ τυράννου οὔτε καὶ τὴν Ἀσιατικὴ ἀναρχία (ἀνύπαρχτη) οὔτε καὶ τὴν κοινωνικὴ ἀσυστασία, ἀλλὰ τὴν ὑπερβολικὴ τάξη. Ὅλοι αὐτοὶ πού τοὺς θαρροῦμε βαρβάρους εἶταν καὶ εἶναι πειθαρχικώτατοι. Πειθαρχία βλέπουμε στοὺς Φιλανδοὺς πού βαστοῦνε τάξη σήμερα πού στὴ Ρουσία βλέπουμε τόση ἀταξία καὶ ἀναρχία. Πειθαρχία βλέπουμε στοὺς Κοζάκους ἢ Καζάκους, πού σ' ὄλο τὸ ρούσικο στρατὸ μόνον δὲν ἐπαναστάτησαν ἀλλὰ ἐμεινεν πιστοὶ στὴν κυβέρνηση καὶ στὸν Τσάρο. Πειθαρχία δείχνουν οἱ Οὐγγαροὶ. Πειθαρχία ἐπὶ τέλους δείχνουν καὶ οἱ Βούλγαροι πού βαστοῦνε ἀκόμα τὰ αἰμοβόρα ἐνστικτα τῆς φυλῆς τους. Φιλανδοὶ, Κοζάκοι, Οὐγγαροὶ καὶ Βούλγαροι εἶναι Τούρκοι πραγματικοὶ, Τούρκοι τῆς φυλῆς ἐκείνης πού κατέστρεψε τὰ μέρη πού κατάχτησε. Ἐρθε ὁ Τζεγγίς Χάν στὴν Εὐρώπη γιὰ νὰ ὑποτάξῃ καὶ ἐπαναφέρῃ στὴ μάντρα τοὺς Τούρκους ἐκείνους πού πρὸ αἰῶνων εἶχαν φύγει ἀπὸ τὶς στέπες τῆς Ἀσίας καὶ εἶχαν ἀποκατασταθῆ στὴν Εὐρώπη. Αὐτοὶ οἱ Τούρκοι πού ὑπόταξαν οἱ στρατηγοὶ τοῦ Τζεγγίς Χάν εἶναι οἱ Βούλγαροι, οἱ Κιπτσάκ, οἱ Κουμάνοι, οἱ Οὐγγαροὶ, οἱ Κοζάκοι καὶ ἄλλοι τούρκοι λαοὶ πού κατοικοῦν στὴν Ρουσία ὡς τὴν Τούλα καὶ παραπάνου, ἐνῶ γιὰ τοὺς Ὀσμανλῆδες ἢ Τούρκους τῆς Τουρκίας, πού καθὼς θὰ δοῦμε δὲν εἶναι πραγματικοὶ Τούρκοι, κανένας λόγος δὲ γίνεται. Τὰ στρατεύματα τοῦ μεγάλου καὶ ἀκαταμαχητῆ στρατηλάτη ἔφτασαν καὶ στὴ Βουλγαρία ἀφοῦ πρῶτα κατάχτησαν τὴν Οὐγγαρία καὶ τὴ Ρουσία. Στὴ Βουλγαρία ὁ φράγκος αὐτοκράτορας Βυλδουίνος ἔκοψε λίγο τὸ μπράτσο του ὅσο γιὰ νὰ βγῆ λίγο αἷμα πού τὸ ἀνακάτωσε μὲ τὸ αἷμα τοῦ Τούρκου στρατηγοῦ γιὰ νὰ πιθῶν καὶ οἱ δύο του κι' ἔτσι ἔκριστηκαν φίλια γιὰ ὄλη τὴ ζωὴ τους (1241). (Alberici Chronicon καὶ Joinville).

Ἡ ἔθνολογία λέει κιόλας πὼς οἱ Τούρκοι δὲν ἔχουν κανένα αἰσθημα θρησκείας γι' αὐτὸ οἱ Τούρκοι τῆς Τουρκίας οἱ Ὀσμανλῆδες λένε γιὰ τοὺς ἀληθινούς Τούρκους Turcman Zaif ul iman δηλαδὴ Τούρκος ἀδύνατος στὴ θρησκεία. Μεταξὺ τῶν στρατηγῶν τοῦ Τζεγγίς Χάν ὁ Κιτ Μπουιά, πού σκότωσαν στὴ μάχη κοντὰ στὶς Πηγὶς τοῦ Γολιάθ, (1206) εἶταν χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ἄλλοι στρατηγοὶ καθὼς καὶ πολλοὶ στρατιῶτες εἶταν ἐπίσης χριστιανοὶ, ἢ Βουδιστῆς ἢ Μουσουλμάνοι. Δὲ βλέπουμε

τούτη τὴν ἐλλείψη θρησκευτικοῦ αἰσθημάτου στοὺς Κοζάκους, στοὺς Οὐγγαροὺς, καὶ ἰδίως στοὺς Βουλγάρους; Ποῖος δὲν ξέρει πὼς στὴν Οὐγγαρία ἐχρεώστηκε νὰ κάμουν ἰδιαίτερο νόμο γιὰ τοὺς γάμους, γιὰτί οἱ Οὐγγαροὶ γιὰ ν' ἀφήσουν τὴ γυναῖκα τους ἀλλάζανε θρησκεία καὶ ἐγενόντανε γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ καθολικοὶ, προτεστάντες ἢ καὶ Ἑβραῖοι; Χωρὶς νὰ θυμηθοῦμε τὸ ζήτημα τοῦ σχισμάτου πού ἐγίνε ἐπὶ Φωτίου τὸ 858 καὶ πού μεταξὺ τῶν ἄλλων αἰτίων εἶχε καὶ τὴν ἀλλοξοπιστία τῶν Βουλγάρων, εἶναι ἀνάγκη νὰ μιλήσω καὶ γιὰ τὸ σημερινὸ τοὺς θρησκευτικὸ αἰσθημα πού τότε προτείνουν νὰ γίνουν προτεστάντες καὶ τότε καθολικοὶ;

Ἡ ἔθνολογία λέει ἀκόμα καὶ γιὰ τὴ φυσιογνωμία τῆς τούρκικης φυλῆς. Οἱ κάτοικοι τῆς Πόλης ἀναγνωρίζουν τοὺς Κουμάνους, τοὺς Ταρτάρους, τοῦ Κιπτσάκ καὶ τοὺς μουσουλμάνους Βουλγάρους (μουχατζῆδες) καθὼς κι' ἄλλους Τούρκους πού περνοῦν ἀπὸ τὴν Πόλη γιὰ νὰ πάνε στὴ Μείκα, ἀπὸ τοὺς Ὀσμανλῆδες πού ἔχουν ὄλωσ διόλου Ἰνδοευρωπαϊκὴ φυσιογνωμία. Μᾶς λέει ὁ κ. Θ. σὲ Πολιτικὸ γράμμα πὼς οἱ Τούρκοι (οἱ καταχτητές τῆς Πόλης βίβλια) εἶναι ὁ ἀναρχικώτερος τῶν βαρβάρων λαῶν. Ἄλλ' ἡ ἔθνολογία μᾶς λέει πὼς οἱ Τούρκοι εἶναι πειθαρχικώτατοι. Ἄρα οἱ Τούρκοι τῆς Πόλης δὲν εἶναι Τούρκοι.

Τώρα ἄς ἐρθοῦμε σὲ ἱστορικὸ μέρος τοῦ ζητήματος. Καὶ κατὰ πρῶτον νομίζω πὼς δὲν πρέπει νὰ κάνομε σύγχυση μεταξὺ τῶν Τούρκων πού ἀναφέρει ὁ Στράβωνας, τὸ Οὐνικὸν ἔθνος—ὡς ὁ τὰς τῶν αὐτοκρατόρων πρᾶξις συγγεγραφῶς Θεοφύλακτος ὁ Συμμοκάτης λέγει (Θεοδώρου Γαζῆ), καὶ τῶν Ὀσμανλῆδων πού κατοικοῦν σήμερα στὴν Τουρκία.

Ἡ ἱστορία ὡς μόνη εἰσβολὴ Τούρκων σὲ Βυζαντινὸ κράτος ἀναφέρει τὴν εἰσβολὴ τῶν Βουλγάρων πού ἐγκαταστάθησαν στὶς Παρδουναβῆδες χώρες. Ἀναφέρει ἡ ἱστορία—τὴ χαλάστρα—τὴ τὴν κατάχτηση τῆς Πόλης ἢ τὴν—κατάλυση τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας—κι' ὁ ἑλληνικὸς λαὸς, οἱ Ρωμιοὶ δηλαδὴ λέν, καὶ ξαναλένε πὼς τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος ὑποδουλόθηκε τὸ 1453 ἀπὸ τοὺς Τούρκους πού—ὅπου πάτησε τὸ ποδάρι τους δὲ βγῆκε πιά χορτάρι.—Εἶπα λίγο πρὶν πὼς ἐξ αἰτίας τῆς ἀγνοίας τῶν ζητημάτων πού μᾶς ἐνδιαφέρουν ὑπάρχει σὲ νοῦ μας καὶ χάος καὶ σύγχυση ἀπὸ χρονολογίες. Αὐτὰ πού λέει ὁ ἑλληνικὸς λαὸς πὼς ὅπου πάτησε τὸ ποδάρι τούρκος δὲ βγῆκε πιά χορτάρι, ἀναφέρεται στοὺς πραγματικοὺς Τούρκους, στοὺς Τούρκους τοῦ Τεμῦρ (Ταμερλάνου) πού ἀποκαλοῦσαν τοὺς Ὀσμανλῆδες μὲξοβαρβάρους—ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν ἡμερησία διάταξη πού ἔκαμε ὁ Τεμῦρ σὲ στρατὸ του τὴν παραμονὴ τῆς μάχης ὅπου ἐνίκησαν τὸν Πανιαζίτ (1401).—Οὗτοι γὰρ οἱ μὲξοβαρβάροι Τούρκοι ὡς ἀκρις πρὸς λέοντας ἐγγὺς ἐκείνων εἰκάζονται—(Δοῦκα Ἱστορίας Βυζαντινῆς Κεφ. 16). Ὡς ἀπόδειξη τοῦ στρεβλοῦ τῆς παραδόσης τοῦ λαοῦ ἀναφέρουμε καὶ τ' ἀκόλουθα πού λέει ὁ Δοῦκας γιὰ τοὺς Τούρκους τοῦ Ταμερλάνου ἢ Τεμῦρ δταν πολεμοῦσε τοὺς Ὀσμανλῆδες.—Ἐαρος τοῖνον ἀρζαμένου καὶ τοῦ σφοδροῦ χειμῶνος ἐκείνου καὶ κλύδωνος παρελθόντος ἐγενόνη λιμὸς ἰσχυρὸς καὶ λοιμὸς ἐν πάσαις ταῖς ἐπαρχίαις αἷς οἱ πόδες τῶν Σκυθῶν ἐπάτησαν,—(1401) (Δοῦκα Ἱστ. Βυζ. Κεφ. 13).

Πραγματικῶς δὲν εἶταν πλέον Τούρκοι οἱ Ὀσμανλῆδες. Τούτοι ὀνομαζόνται ἔτσι ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ τους Ὀσμάν, γιοῦ τοῦ Τογρούλ. Ὁ Τογρούλ εἶταν ἀρχηγὸς ἀποσπάσματος φυλῆς. Καὶ ἴδου

πώς. Ένα μέρος της τούρκικης φυλής των Καγγλι διασπαστήθηκε με τους άλλους Τούρκους δημοφύλους τους στην αρχή του δεκάτου τρίτου αιώνα. Αποσπάστηκε, ξεχωρίστηκε από τη φυλή και, αποκαταστάθηκε στη Μικρά 'Ασία το 1218.

Τάποσπασματα τούτα αποτελούνταν από λίγες εκατοντάδες (Οούλου ή Μπειούκ γιουζ, μεγάλη εκατοντάδα, 'Ορτά γιουζ μεσαία εκατοντάδα και Κουτσούκ γιουζ μικρή εκατοντάδα) και ισχηματίζαν στρατιωτικές αποικίες. Κατά την ιστορία που διδάσκουν στα τούρκικα σχολεία της Πόλης το απόσπασμα τούτο των Σελτζουκιδών αποτελούνταν από εξακόσιους άντρες. Και ίσως θέλουν να τους παραστήσουν περισσότερους απ' ό τι εΐτανε. 'Αλλά ως πού με μεις πώς εΐτανε χίλιοι ή και δέκα χιλιάδες. Πώς τούτοι οι 600 ή 1000 ή και 10,000 εΐγιναν σε τόσο λίγον καιρό, τόσα εκατομμύρια, θα το δούμε κατόπιν. Πρέπει να πούμε πώς όσοι αποτελούσαν το απόσπασμα κείνο όχι μόνο εΐτανε σωστά παλληκάρια αλλά, ως πραγματικοί Τούρκοι, πειθαρχικώτατοι και ταύτιζαν την έννοια του πολιτισμού με της ύπακοης. Εΐχανε περιπλέον την υπερηφάνεια της εθνικότητάς τους, του εθνικού χαρακτήρα και της γλώσσας τους· δεν εΐχαν απεναντίας κανένα φανατισμό, καμίαν υπερηφάνεια για τη θρησκεία τους που την άλλαζαν 4 φορές πριν αποκατασταθούνε στη Μικρά 'Ασία. Εΐταν χαμανιστές, βουδιστές, χριστιανοί και μουσουλμάνοι. Πολλοί απ' αυτούς εμειναν χριστιανοί καθώς και ο Σουλτάν 'Αζατήν που εστάθηκε άφορμή ο Μιχαήλ Παλαιολόγος να καθαιρέση τον Πατριάρχη 'Αρσένιο (βλέπε Γεωργίου Παχυμέρη εκδ. Migne σελ. 703). Εΐχανε λοιπόν οι άπάνου κάτω εξακόσιοι Σελτζουκίδες αποκαταστάθηκαν το 1218 στη Μικρά 'Ασία εθνικό χαρακτήρα δυνατό, εΐχανε καθώς εΐπαμε υπερηφάνεια της γλώσσας τους, τάξη και, ύπακοή στο νόμο στο γιασάκ και παλληκαριά. Οι Ρωμαίοι κάτοικοι των μερών εκείνων καθώς δυστυχώς και όλου του Βυζαντινού κράτους βρισκόντανε σε όλως διόλου διαφορετική κατάσταση. Μή λησμονούμε, για να εξηγήσουμε την κατάσταση τούτη, πώς εΐχαν καταστραφή θρησκευτικώς, εθνικώς, ήθικώς, υλικώς και σωματικώς από τους φράγκους που με προδοσία κατάχτησαν την Πόλη το 1204. 'Αλλά και πώς μπορούσε ναΐτανε άλλοιως; Οι φράγγοι έχορευαν με τις πόρνες άπάνου στην 'Αγία Τράπεζα της 'Αγίας Σοφίας. Οι φράγγοι εκλεψαν όλα τα θρησκευτικά κειμήλια, οι φράγγοι άτίμασαν τις γυναίκες των δυστυχών κατοίκων, κατάκλεψαν την περιουσία του κράτους και των κατοίκων, οι φράγγοι εκάψαν τις συνοικίες, τις βιβλιοθήκες και τους ανθρώπους που, καθώς λέει ο κόσμος, τους άλλαξε την πίστη.

Πρέπει να λάβουμε υπ' όψη πώς εΐτανε ήδη εξαντλημένοι από τις εισβολές των 'Αράβηδων που άρχισαν από τον 7ο αιώνα. Βρέθηκαν λοιπόν τούτοι άπροστάτευτοι με θρησκευτικό φανατισμό που εξαφτηκε με τη βαρβαρότητα και άπανθρωπιά των φράγκων, που με την περιφρόνηση του καταχτητή προς τον καταχτημένον τους κατάστρεψε τον εθνικό χαρακτήρα. Τέλος πάντων οι ταλαιπώροι βυζαντινοί βρέθηκαν σε μία τέτοια ψυχολογική κατάσταση που θαρρούσαν πως βρήκαν το Θεό που θα τους ύπερασπιζεται στους ανθρώπους εκείνους, τους Οσμανλίδες που εΐχανε την άρετή να εΐναι πειθαρχικοί και να πείθονται στους νόμους. Τούτοι οι ετσι καταντημένοι Ρωμαίοι έπροσκολλήθησαν στους Τούρκους και κατά φυσική συνέπεια σε διαφθαμένοι που εΐτανε εύχαριστιούντανε να λέγονται και τούτοι Τούρκοι, αφού πρώτα εξ ανάγκης μαθαίνανε τα τούρκικα γιατί οι Τούρκοι με την εθνική τους υπερηφάνεια

δεν ήθελαν να μιλήσουν άλλη γλώσσα. Δεν πρέπει να άπορούμε και πολύ βλέποντας πόσο άλλαξαν εθνισμό και αυξαιναν έτσι τον αριθμό των 'Οσμανλίδων οι ύπηκοοι του Βυζαντινού κράτους. Δε βλέπουμε σήμερα μέσα στην 'Αθήνα και δυστυχώς και στις έπαρχίες και στην Πόλη 'Ελληνες που δεν έπρεπε ναΐναι διαφθαμένοι διότι δεν έπαθαν ό,τι έπαθαν οι ρωμαίοι το 1204 να κομπορημονούν πως εΐναι φραντζέζοι ή εγγλέζοι; 'Ας τ' άφήσουμε αυτά και ως έρθουμε στην ιστορία. Πώς μπορούσαν οι 600 Σελτζουκίδες να γίνουν σε τόσο λίγον καιρό, ξαναρωτάω, τόσα εκατομμύρια; Γενήκανε τόσα εκατομμύρια με το να προσέρθουν σ' αυτούς οι δυστυχισμένοι Ρωμαίοι για να άποφύγουν να γίνουν έρμαια των φράγκων ή και της φιλοδοξίας των αυτοκρατόρων. 'Η λένε ναΐναι κανένα θαύμα και οι Σελτζουκίδες αυτοί ναΐγιναν τόσο Δευκαλίωνες που έριχναν πέτρες πίσω τους και από κάθε πέτρα εΐβγαν κι ένας Τούρκος; 'Η ιστορία αναφέρει πολλά θαύματα αλλά τούτο δεν το αναφέρει. Το ίδιο βλέπουμε σήμερα τους φραγκοθηναίους, τους φραγκοκαζιώτες ή φραγκοκουριανούς που πάνε στην Πόλη και άρξαιίνουν τον αριθμό των 'Ιταλών με μόνο λόγο που κείνοι εΐναι καθολικοί. Το ίδιο συμβαίνει και στις έπαρχίες της 'Ελλάδας όπου υπάρχουν καθολικοί ύπηκοοι 'Ελληνες που τα παιδιά τους πάνε στα φράγκικα σχολεία όπου στρεβλώνεται ο νους τους και καυχώνται που εΐναι 'Ιταλοί. 'Ετσι και από το 1218 οι δυστυχισμένοι 'Ελληνες που ο κόσμος όλος εφρόντιζε και φροντίζει να τους καταστρέψη τον εθνικό χαρακτήρα άλλαζουν εθνικότητα, πίστη και, γίνονται Τούρκοι φράγγοι ό,τι θέλετε.

Δεν εΐδαμε πρό 3 ή 4 χρόνων όταν εβασίλευε ο Πανόπουλος στην έπαρχία της Πάτρας να τηλεγραφήσουν οι πατρινοί του βασιλιά Γεωργίου καθώς έγραψαν οι φημερίδες πως θαλλάξουν ύπηκοότητα πως θα γίνουν εγγλέζοι για ναΐχουν άσφαλεια; Προς άποδείξη της ελεεινής κατάστασης που άνάγκασε τους κατοίκους όλων των θεμάτων της Βυζαντινής αυτοκρατορίας να γίνονται Τούρκοι και κατόπιν μουσουλμάνοι παραθέτουμε τάκολουθα παρμια από τη Βυζαντινή ιστορία του Δούκα. που περιγράφει τον έμφύλιο πόλεμο μεταξύ του Καντακουζηνού και του 'Ιωάννου!.....—'Ηρξατο δε κατατρέχειν και αυτός (Καντακουζηνός) και λεηλατείν και φθείρειν πάσας τας πόλεις της Θράκης άχρις αυτής Σηλυμβρίας. Οι δε της πόλεως ινοήσαντες το γεγονός παρά του 'Ομούρ το πέρυσιν χειμώνα και σκοπούντες ότι τούτων ο Καντακουζηνός μετεπέμψατο και αυτός εΐναι αίτιος της ενδημίας του 'Ομούρ ούκ εΐδότες ότι αυτόκλητος ελήλυθε ή ότι κλώθουσα άντιστρόφως τα νήματα κακή τύχη των Ρωμαίων προΐξνησαν αυτόν του ελθειν και καταπατήσαι χώματα ευθαλή ρωμαίων γης... βουλήν βουλευόνται πονηράν και κατά της κεφαλής αυτών όργην και μνην θεήλατον προξενούσιν τη Δεσποινή 'Αννη τη μητρί του βασιλέως 'Ιωάννου έτι μείρακος του στεΐλαι πρέσβεις εις τον ήγεμόνα της Β.θυνίας και Φρυγίας έτι δε και Παφλαγονίας, τον ον ο λόγος φθασας εΐδηλασεν τον 'Ορχάν του αιτηθήν άρωγήν και βοήθειαν, ως να καταπολεμήση τώ Καντακουζηνώ άποστάτη όντι της βασιλείας, συνημένη δοῦναι αυτώ ποσότητα χρυσίου πολλού και ούς άνδραποδίζουσιν οι Τούρκοι Ρωμαίους ύπηκόους του Καντακουζηνού έχωσι άδειαν πωλείν και πιπρασκείν ενθα βούλονται..... (Δούκα Ιστ. Βυζαντ. Κεφ. 8 Παρ. 15). 'Απ' αυτά βλέπουμε πόσο διαφθαμένοι εΐτανε ο Καντακουζηνός καθώς και οι σύγχρονοί του όλοι που για να καταλάβη την έξουσία προσκαλούσαν τους Τούρκους στους όποιους εδιναν το δικαίωμα να τους πουλούν ή να τους περνούν στην 'Ασία από το Σκούταρι και να τους κάνουν ό,τι θέλουν.

Εΐπαμε πρωτίτερα πως η κατάχτηση των φράγκων του 1204 διεφθειρε το ρωμαίο κι' έτσι ο Καντακουζηνός για να ίκανοποιήση το άτομικό του συμφέρο ίδυσε τη θυγατέρα του που εδωσε στον 'Ορχάν για να λάβη απ' αυτόν βοήθεια. 'Εξαιτίας της διαφθορας εΐτανε ένας άδιάκοπος πόλεμος από τον όποιο ύπόφερε ο δυστυχισμένος λαός. 'Ιδού πως τον περιγράφει ο Δούκας—Και ην ιδείν θέαμα ελεεινόν. Τίνες οι αιχμαλωτίζοντες; Ρωμαίοι. Τίνες

οι αιχμαλωτίζόμενοι; Ρωμαίοι. Τίνες οι σπαθίζοντες; Ρωμαίοι. Τίνες οι σπαθιζόμενοι; Ρωμαίοι. Τίνω' τα νεκρά σώματα; Ρωμαίων. Τίνες οι νεκρώσαντες; Ρωμαίοι. 'Ω δεινής συμφορής!

—Πώς θέλετε οι δυστυχισμένοι εκείνοι Ρωμαίοι, παναλαβαίνω, να μη τουρκιέψουν; Δεν αναφέρω τούτα για να δικαιολογήσω αυτούς που άλλαξαν ούτε και για να τους συχωρήσω, αλλά μόνο για να εξηγήσω (σ' όποιο δεν έχει ως αρχήν το κλη με πείσης ού με πείσης), πως οι 'Οσμανλίδες, οι της Τουρκίας Τούρκοι εΐναι 'Ελληνες, Ρωμαίοι που εΐγιναν Τούρκοι και πως δεν εΐναι πραγματικοί Τούρκοι. Βέβαια έχουνε στις φλέβες τους και τούρκικο αίμα, αλλά τούρκικο αίμα έχουν και όλοι οι ευρωπαϊκοί λαοί αφού τόσες εισδρομές Τούρκων στην Ευρώπη αναφέρει η ιστορία. 'Εχουν κ' εκείνοι κακή άνατροφή σαν και μας με μόνη διαφορά που έχουν την περηφάνεια και την περιφρόνηση που βλέπουμε στους ξεπεσμένους άρχοντες, και γι' αυτό περιφρονούν στον ύψιστο βαθμό τους μη Τούρκους. Κ' οι ευρωπαίοι βρίσκοντας μας, Τούρκους κ' 'Ελληνες με τέτοια άνατροφή, διεγείρουν τ' άναμεταξύ μας πάθη, σκάφτουν περισσότερο τον τάφο που μας χωρίζει και κάνουν εκείνο που ελεγε ο 'Ασίκ μπέης, ο ύστερος Τούρκος πρέσβης, πρώτα από τον πόλεμο του 97, άνοίγουν δηλαδή τα κοχλιδότησφρα του στρειδιού και τρώνε το στρείδι που εΐναι μέσα.

'Αποδείχεται με ιστορικά γεγονότα πως δεν γκρέμισαν το Βυζάντιο οι Τούρκοι αλλά οι φράγγοι που τις καταστροφές τους δεν ξέρουμε ή δε θέλουμε να ξέρουμε εξαιτίας της φραγκολεβαντινικής άνατροφής μας. Οι φράγγοι γκρέμισαν τους νόμους κι έστησαν την κοινωνική άουτασία, οι φράγγοι κατάστρεψαν το χαρακτήρα, κι' έκαμαν να μη γνωρίζη ο σκύλος τον άρσεντη του. 'Αλλωστε αν δεν εΐτανε οι φράγγοι που γκρεμίσανε και διαμελίσανε το Βυζάντιο, πως θα μπορούσαν οι εξακόσιοι ή και δέκα χιλιάδες Τούρκοι της στρατιωτικής άποικίας των Σελτζουκιδών να γίνουν πια δυνατοί από τον αυτοκράτορα των Ρωμαίων; Πως θα μπορούσαν να μας πάρουν το με μισοφέγγαρο; Με την κατάχτηση των φράγκων κατάπεσαν τόσο πολύ ήθικώς οι Ρωμαίοι ώστε όταν μπήκαν οι Τούρκοι στην Πόλη εΐγινε ένα όπου φύγει φύγει κι ο καταχτητής δεν βρήκε κανένα στη θέση του ούτε και τον Πατριάρχη. 'Η ιστορία λέει πως οι σοφοί 'Ελληνες κείνης της εποχής πήγαν να φωτίσουν και να πολιτίσουν την Ευρώπη. Για τον Πατριάρχη δε μας λέει τί εΐγινε, που κατέφυγε. Εΐτανε άνάγκη να φύγη, θ' άπαντούσε, όποιος δε διάβαζε ιστορία, γιατί έφοβήθηκε τη βαρβαρότητα των Γενίτσαρων. 'Αλλά οι Γενίτσαροι. άποδείχεται από την ιστορία, πως φέρθηκαν πολύ ήμερώτερα από τους φράγκους του 1204· αλλά άνθροπος με χαρακτήρα, άνθρωπος που δεν εΐναι διεφθαμένος μένει στη θέση του σαν το μητροπολίτη 'Αχιλάου στις τελευταίες σφαγές των 'Ελλήνων στη Βουλγαρία που προτίμησε να γίνη κι' αυτός θύμα της Βουλγαρικής θηριωδίας. Κ' επειδή ο καταχτητής της Πόλης δεν άγαπούσε την κοινωνική άουτασία, την όποια αν την έχουμε δεν την κληρονομήσαμε από τους Τούρκους, έφερε το Γενάδιο και τον έκαμε Πατριάρχη και του παραχώρησε και τα προνόμια που πάντα ραδιουργούν οι όμώθησκοί μας Ρούσοι για να καμαργηθούν. 'Η φυγάλα τούτη μου θυμίζει το ακόλουθο χαρακτηριστικώτατο που συνέθηκε, εΐναι λίγα χρόνια στη Γαλλία. Ένας κουτός και διεφθαμένος κληρικός φρονας κατηγόρησε ένα βουλευτή γαλλο που εΐτανε από μεγάλη οικογένεια, γιατί εΐτανε βουλευτής στη Δημοκρατία ενώ οι πρόγονοί του όλοι ύπερετούσαν τους διάφορους Βασιλιάδες. 'Ο ευγενής βουλευτής που δεν εΐταν ούτε κουτός ούτε διεφθαμένος άπάντησε όπως έπρεπε και του εΐπε πως οι πρόγονοί του καθώς και αυτός ύπερέτησαν τη Γαλλία, άδιάφορο αν εΐναι βασιλιάς ή Πρόεδρος Δημοκρατίας ο άρχηγός του έθνους. 'Αν όλοι αυτοί οι σοφοί που πήγαν στην Ευρώπη για να την πολιτίσουν και τη φωτίσουν έμεναν στην πατρίδα, και τούτη θα βρισκόντανε καλύτερα και κανείς δε θα εΐχε το δικαίωμα να λεί που εΐχανε φραγκολεβαντινική άνατροφή με την όποια δεν μπορούσαν να αγαπήσουν την πατρίδα τους.

'Όσο για τους Τσίχους και Ούγγαρίζους, βέβαια

